

Klasje

HRVATSKO DRUŠTVO LJUBLJANA / HRVAŠKO DRUŠTVO LJUBLJANA

8

PROSINAC/DEC.

2020

9 772386 006006

U godini korone podsjetimo
se prošlosti »Klasja«

*Blagoslovljen Božić i sretnu novu 2021. godinu
vama i vašim obiteljima želi Hrvatsko društvo Ljubljana*

*Blagoslovljen božić in srečno novo leto 2021
vam in vašim družinam želi Hrvaško društvo Ljubljana.*

3. Uvodnik
4. Mostovi kultura
6. Zaljubljenici u ručne radove »Ruža hrvatska«
7. Petar gradi mostove kulture i tolerancije
12. 22 godine Hrvatskoga društva Ljubljana
13. Slovensko-hrvatska događanja i mi
17. Hrvatski kroz igru
19. Đurđevac – biser Podravine
28. Zeleni svibanj u Crngrobu
32. Hrvatski jezik u Sloveniji
34. Jedan dragi posjet
43. Pčelice i matice
46. Potpisivanje Povelje/listine
51. HDL ima novog predsjednika!
54. Nastava hrvatskoga jezika u Sloveniji
55. Jezik je narod
57. Lijepo je imati dvije domovine
60. Sekcija ručnih radova »Ruža hrvatska«
61. Đurđevački slikari i fotografi u Grosuplju
63. Literarna sekcija »Hrvatska riječ« u 2018. godini
64. Zbogom, prijatelju
67. Treća sjednica drugoga saziva Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Uvodnik

U proteklih godinu dana promijenio se svijet. A promijenio je i nas. Stvari koje smo donedavno uzimali zdravo za gotovo to više nisu. Već odlazak u kupovinu namirnica od nas traži drukčiji pristup, poseban oprez, usvajanje novih navika. Te se promjene odražavaju i u radu našega Društva, koje je ove godine bilo prisiljeno smanjiti aktivnosti, gotovo na razinu golog opstanka. I one projekte za koje smo možda proteklih godina uspjeli dobiti financijsku potporu od Republike Hrvatske ili Slovenije ove godine nismo mogli odraditi. To znači da nismo u stanju financirati ni osnovne režije, što nas je potaknulo da zamolimo članstvo za financijsku potporu u lipnju ove godine, a koja vrijedi još i danas.

Ne znači pak da nismo uspjeli u ovoj godini realizirati baš ništa. Još prije epidemije organizirali smo jedino ovogodišnje kulturno druženje u centru Sonček u Šiški, pripremili smo bilten naše sekcije ručnih radova Ruža hrvatska, a rezultat našega truda je i ovaj, 8. broj časopisa Klasje. Aktualni sadržaj situaciji primjereno malog je opsega, ali nam to daje izvrsnu mogućnost da napravimo retrospektivu najznačajnijih događanja od početka izdavanja našega časopisa. Članci ovoga broja čine selekciju iz proteklih izdanja po odabiru uredništva, a novim čitateljima otvaraju vrata u dugogodišnji trud i rad našega članstva.

Ipak se trudimo na situaciju gledati sa svijetle strane. Nadamo se da nas je izolacija od društva jače povezala unutar uže obitelji. Nikada dosta vremena, žurba za poslom, novcem, statusom nikako nas ne mogu ispuniti kao blizina voljenih – obitelji, prijatelja, istomišljenika.

Stoga se nadamo da kad epidemija završi i kada se vratimo u »normalu«, da to ipak ne budu iste tračnice kao prije, nego da ćemo naći vrijeme za stvari koje nas istinski vesele, povezuju. A to je i rad u našem Hrvatskom društvu Ljubljana.

Moja velika želja je da promjene u nas budu što pozitivnije, u duhu i energiji, te da će naše druženje i ubuduće osmišljavati ciljeve kojima smo predani od samoga početka.

Na kraju bih zahvalio članovima, pokroviteljima i donatorima na razumijevanju i pomoći u ovoj godini, a svima vama i vašim najdražima želim čestit Božić te sretnu i zdravlja punu novu 2021. godinu.

Filip Božić
predsjednik Hrvatskoga društva Ljubljana

Mostovi kultura

KULTURA JE POPUT CVIJETA. Od nježne stabljike i pupoljka do rascvjetane ljepote koja svojim mirisom ispunjava dušu, srce razigra i život ljepšim i bogatijim učini. Ona je ono najljepše i najvrijednije što svaki narod čuva i prenosi na generacije koje dolaze. Svojim različitim oblicima poput duge najljepših boja nudi užitke, oplemenjuje i plete prijateljske veze među pojedincima i među narodima. Ona je ona naoko nevidljivi, a čvrsti i postojan most koji povezuje, ne poznaje granice i svojom snagom se širi, obogaćuje i traje.

Kada nas život odnese daleko od zavičaja, kada gnijezdo savijemo čak u drugoj državi, sa sobom nosimo svoju kulturu. Čuvamo je i poklanjamo svojoj novoj domovini, a preko različitih njezinih oblika s domovinom se povezujemo.

Tako nastaju prelijepi događaji u kojima uživamo, osjetimo dašak topline i pripadanja korijenima, iako naše stablo pod drugim nebom raste i plodove rađa. Predzadnja

večer prvoga mjeseca u ovoj godini darovala je nama Hrvatima u Ljubljani i okolici, našim slovenskim i drugim prijateljima priredbu »Mostovi kultura«. U lijepoj dvorani Centra Sonček Šiška ponovno je bio praznik glazbe, slike i riječi. Hrvatsko društvo Ljubljana ugostilo je prijatelje iz Našice. To osebujno i kulturom bogato mjesto iz Slavonije predstavilo se slikarskom izložbom i glazbenim programom koji ćemo svi koji smo uživali te večeri još dugo pamtit.

Priredba je plod dugogodišnje suradnje koja se razvija i svake godine bogatijom postaje. Od biciklističke karavane na Putu prijateljstva Vukovar – Ljubljana, u kojoj su Našice jedna od postaja, preko sudjelovanja na festivalu »Dani slavonske šume« stiglo se i do sinoćnje vrhunske priredbe.

U prvome dijelu večeri predstavili su se domaćini. Mlada glazbenica Kristina Josić svojom flautom dočarala je slavu pjesmu i uvela nas u ljepotu pred nama. Njezin brat Marko i njegova gitara produžili su ljepotu trenutka koji se razlio dvoranom i svi smo se s Markom i njegovom gitarom spojili u jedno, uživajući u umijeću mladoga glazbenika i zvucima njegovoga instrumenta.

Kada su utihnuli zvuci gitare, svojim stihovima u kojima diše i miriše Slavonija predstavila se pjesnikinja Katica Pavkić Špiranec, a na to su prekrasnim spletom međimurskih i slovenskih pjesama ugođaj obogatila »Fijolice«, vokalna skupina »Hrvatske kulturne udruge Ivan Car« iz Ljubljane.

Ljepotom izvedbe i bogatstvom sadržaja i domaćini i gosti bili su oduševljeni i nisu štedjeli dlanove. Dvorana je odjekivala pljeskom kao izrazom oduševljenja i nagrade izvođačima.

A onda su došli na red naši dragi gosti iz Našice. Predstavio ih je gospodin Srećko Perković, slikar i duša i srce svega što se u našičkom turizmu i kulturi događa. Sazna-

li smo da je to lijepo mjesto osim grofova Pejačevića i slavne kontese Dore iznjedrilo i tri hrvatska bana. Njegovi predstavnici, slikari i glazbenici što su nam u goste došli donijeli su sjajni kamenčić iz mozaika bogate našičke kulture.

Slikari Goran Lukić, Tihomir Maroević, Jura Perković i Srećko Perković te Dinko Županović prikazali su na svojim slikama čar Slavonije i poklonili je svima u dvorani.

Tamburaški orkestar u kojem je trideset mladih glazbenika, djece iz školskih klubova, pod magičnom rukom svoje učiteljice, mentorice i dirigentice Marine Kopri odveo nas je u čarobni svijet glazbe. Od valcera na početku, preko slavonske duše što kroz žice progovara do polke koja je ponovno ugrijala dlanove posjetitelja.

Bravo za učenike Osnovne glazbene škole »Kontesa Dora« i za Tamburaško društvo »Dora Pejačević«. Vrhunska izvedba, izvanredan repertoar i velika hvala za taj dar.

Violina, čije su strune pjevale ljepotu, gudalo vođeno srcem i rukom mlade solistice Petre Sušić, a potom i u duetu s Tinom Rebom, očarala nas je i odvela u neki posebni zanosom tonova i vrhunske izvedbe natopljen svijet.

A naši dragi Našičani pripremili su nam još nezaboravnih trenutaka. Uživali smo u divnom nastupu sopranistice Lidije Horvat

Dunjko. Njezina pjesma izmamila je i uzdah divljenja i suzu u oku, posebice nas čiji je dom Slavonija.

Od srca hvala mladim tamburašima, dirigentici i učiteljici koja je mati ove ljepote, violinistima i operni divi, slikarima i organizatorima ove divne večeri kada su Našice i Ljubljana zajedno slavile praznik ljepote izražene u glazbi, slici i besjedi.

Bio je to još jedan u nizu događaja u kojima smo mi Hrvati u Ljubljani pokazali bogatstvo naše hrvatske kulture kojom čuvamo svoj identitet i njegujemo svoje korijene.

Zaljubljenici u ručne radove

»Ruža hrvatska«

TEKST:
ANKICA PAVELIĆ

LJUBITELJI RUČNIH RADOVA SEKCIJE

»Ruža hrvatska« i u ovim novo normalnim vremenima odlučili su biti aktivni, što u društvenim prostorijama na Brilejevoj 14 u Ljubljani što svatko u svojem vlastitom okruženju. Iako okolnosti za zajednički rad sekcije nisu ostavljale velike mogućnost za aktivno djelovanje, članovi su uz određene poteškoće uspjeli sekciju održati aktivnom.

Na početku ove godine zajedničkim dogovorom odlučili smo osvojiti nove tehnike u ručnom radu. Jedna od njih je patchwork, vrlo zastupljen rad, a sastoji se od zanimljivih komada tkanine različite boje koji se nastavljaju jedan na drugi, tako da svaki komadić ima poseban motiv i »priču« za sebe. Svi oni oslikavaju različite oblike i motive, tako da su sve »slike« različite. Osnovni je način rada kod patchworka rezanje i spajanje različitih oblika i cjelina. Kod ove tehnike treba naglasiti preciznost u radu, koja je jako važna. Najprije smo ukrašavali uskršna jaja jer je praznik bio pred vratima.

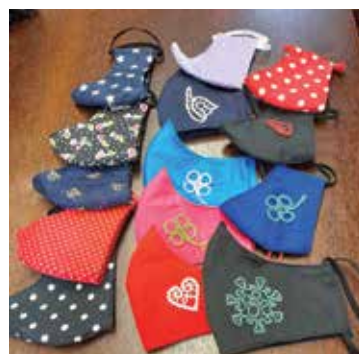
Rad u sekciji prilagodili smo i vremenu u kojem živimo tako da smo pojedine članice izrađivale i zaštitne pamučne maske. Da maske ne bi bile previše monotone, a mi da ostanemo u kondiciji za izradu čipke, maske smo ukrasile čipkom. Svoje uratke, pa tako i maske, objavili smo na našem Facebook profilu i rodilo se novo poznanstvo i suradnja s udrugom »Čuvarice kulturne baštine« iz maloga mjesta Kladara kod Đurđevca. Kontakt je uspostavljen i dogovorena je buduća suradnja i posjet naše sekcije. Za početak suradnje članovima udruge poslali smo maske koje su bile izložene na međunarodnoj izložbi u Virovitici, a nakon toga donirane Centru za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Virovitica.

Iako nam ova teška situacija nije naklonjena za zajednički rad u društvu, članovi sekcije komuniciramo i svatko radi prema svojim mogućnostima. Kada pobijedimo koronu, moći ćemo napraviti zanimljivu izložbu uradaka koji su ugledali svjetlo dana za vrijeme svih mogućih ograničenja.

Uz želju da čim prije krenemo s novim projektima lijep pozdrav i ostanite nam zdravi.

Članovi sekcije ručnih radova »Ruža hrvatska« Andreja, Anita, Ankica, Cilka, Damir, Irena, Lea, Maja, Mila J., Mila V. i Sašenka.

Ankica Pavelić, voditeljica sekcije

Petar gradi mostove kulture i tolerancije

TEKST:
IVAN BOTTERI

FOTO:
PETAR ANTUNOVIĆ

Razgovor s našim predsjednikom Petrom Antunovićem

RAZGOVARAMO S PREDSJEDNIKOM HRVATSKOGA DRUŠTVA LJUBLJANA

Petrom Antunovićem o njegovome životnom putu, koji je od početka do ovih i sljedećih dana i godina popločen crveno-bijelim hrvatskim pločama od hercegovačkoga kamena, koji je ugrađen u mnoge mostove na Neretvi, pa i onaj vелеbni mostarski, u gradu mostova i čuvara mostova. Iz kame-noga Mostara Petar je krenuo u široki svijet, ali je ostao u duši i srcu vezan uz Mostar i mostarske hrvatske korijene. Kamen mu je odredio i dao, a on je to prihvatio kao načelo života: rad i poštenje, ustrajan rad i čvrsto poštenje. Na otvaranju međunarodnog festivala kulture »Mostarsko proljeće« 2014. godine ??? svečana govornica rekla je da taj »festival već dugi niz godina u Mostaru, gradu mostova, gradi jedan novi most, možda čak najljepši, a to je most kulture, umjetnosti, dijaloga i tolerancije, koji povezuje države, narode i ljude«.

Vidite li Vi u toj činjenici iznikloj na mostarskoj grudi i svoje osobno poslanstvo u životu i odnosu s ljudima, u dijalogu i toleranciji i u neizmjernoj brizi za očuvanje hrvatskoga identiteta i dostojnoga ugleda Hrvata kao europskoga i civiliziranog naroda visoke kulture i slavne povijesti?

Moje djetinjstvo u Mostaru, koje je proteklo u školskom i obiteljskom odgoju, ispunilo me je ponosom da sam Hrvat i da sam taj osjećaj, iz te sredine kršćanskoga i civilizacijskoga odgoja, ponio sa sobom na studij u Sloveniju. I danas više puta ponav-

ljam neke riječi svoga pokojnog oca, koji je rekao da je najplemenitije u životu pošteno i dobro ime i da je to jače od smrti. Ta njegova izreka ostala je sve do danas u mojoj duši i srcu.

Što su Vam najviše dali Vaš rodni Mostar, Vaša obitelj i Vaši roditelji da Vam ostaje u sjećanju i vođenju kroz život?

Moji roditelji bili su radišni i poštени, bez obzira na činjenicu da nam politički sustav tada nije bio naklonjen i da smo zbog toga imali teškoća.

Koja je bila sljedeća točka Vašeg životnog puta, nakon odlaska iz Mostara?

Došao sam na studij u Sloveniju, koja je postala moja druga domovina, ali u ovih 50 godina, koliko ovdje živim, nisam nikada zatajio da sam Hrvat, što su moji prijatelji Slovenci jako cijenili. Uvijek su govorili: Petar cijeni svoje i tako će i naše. Znali su reći da sam veći Slovenac nego svi oni.

Jeste li već u vrijeme studija imali veze s Hrvatima u svijetu i s pripadnicima drugih naroda? Kako ste doživljavali taj novi svijet?

U vrijeme studija u Ljubljani Hrvati smo se okupljali u društvu »Herceg Stjepan Kotromanić«, koje je djelovalo od 1963. godine do raspada Jugoslavije, zapravo do 1993. godine, kada smo se dogovorili da u Ljubljani osnujemo Hrvatsko društvo Ljubljana.

Poslije studija ostao sam u Ljubljani i bio zaposlen u »Litostroju«. Posebno smo se nas nekoliko isticali na novim programima za turbine, ali sam poslije godinu i po dana

otišao na rad u Njemačku, gdje sam bio do 1989. godine. Tamo sam se lijepo snašao u novoj sredini. Primili su nas jako dobro – kao stručnjake i takvima smo se pokazali. Sa mnom su bila dva moja kolege sa studija: Alojz Novak i Grega Šifrar, koji su mi do danas ostali dobri prijatelji. Tamo u Njemačkoj bio je drukčiji način rada, ali smo ga dobro prihvatili i usvojili, tako smo primali i nagrade za neke naše projekte. Kada sam se vratio u »Litostroj«, te stvorene radne navike u Njemačkoj ljudi su cijenili, ali neki su ipak mislili da pretjerujemo u preciznosti i dosljednosti.

Jeste li se tada u slovenskoj sredini okupljali kao Hrvati? Znamo da ste svoje hrvatsko podrijetlo uvijek otvoreno očitovali. Nekada to nije bilo politički podobno. Ipak, kako ste Vi to činili i kako ste doživljavali odjeke i prijem kod ljudi u Sloveniji?

Mi smo se često okupljali. Imali smo piknike na Savi. Svugdje sam isticao svoje hrvatsko podrijetlo. To je bilo i onda i danas dobro primljeno. To bih savjetovao i drugim Hrvatima ako su možda u dilemi jer kada okolina vidi da cijeniš svoje, onda će cijeni ti i tebe i tvoju sredinu iz koje dolaziš. Zbog toga do danas nisam nikad trpio bilo kakve neugodnosti. I to povezujem sa svojim roditeljskim uzorom i odgojem u obitelji.

Kada Vam je sazrela misao i ideja da se uključite u hrvatska društva, odnosno u organizirana okupljanja Hrvata?

Mi smo se okupili 1993. godine u prostorijama tvrtke Ivana Garića IBS sistemi i potpisali deklaraciju o osnivanju Hrvatskoga društva Ljubljana. Organizirali smo velik broj dobro posjećenih i vrlo kvalitetnih kulturnih događanja. Recimo izložbu najpoznatijih hrvatskih slikara u Cekinovom dvorcu u Ljubljani. Novine su tada pisale da bi svaki slovenski slikar poželio imati takvu izložbu i takav posjet izložbe. Imali smo velikih teškoća u organiziranju te izložbe jer su to bile teške ratne godine u Hrvatskoj i već samo prenošenje slika preko granice bio je velik problem koji je trebalo rješavati.

Posebno sam ponosan na izložbu »Urbicid u Mostaru 1992«, sa 162 panoa, koja je bila u Plečnikovoj sobi Fakulteta za arhitekturu u Ljubljani, a zatim i u Gradskom muzeju Ljubljana. Izložbu je otvorio tadašnji gradonačelnik Ljubljane Jože Strgar. Organizirali smo zanimljiva predavanja, primjerice Stipe Mesića, prije nego što se kandidirao za predsjednika Hrvatske, i drugih zanimljivih osoba iz javnoga života Hrvatske i Slovenije. Tada smo uz podršku prvoga hrvatskoga veleposlanika mr. Miljenka Žagara ustanovili Savez hrvatskih društava, kojemu je pristupilo sedam hrvatskih društava iz Slovenije.

Kakav je u početku bio odnos hrvatske države prema Hrvatima u Sloveniji?

S dolaskom prvoga veleposlanika Miljenka Žagara ti odnosi postali su stalniji, konstruktivniji i konkretniji. Veleposlanik Žagar dao nam je veliku moralnu podršku u osnivanju Saveza hrvatskih društava, a čin osnivanja bio je u prostorijama veleposlanstva.

Što su konkretno hrvatska društva i Savez činili za očuvanje i njegovanje hrvatskoga jezika, hrvatskih tradicija i hrvatske kulturne baštine u Sloveniji, a što bi još trebalo činiti i što ćete činiti u Hrvatskom društvu Ljubljana?

Da, organizirali smo učenje hrvatskoga jezika, a dolazak i boravak profesora iz Hrvatske plaćalo je ministarstvo kulture Republike Hrvatske. Unatoč oscilacijama očuvao se kontinuitet djelovanja Hrvatskoga društva Ljubljana, pa smo organizirali susrete s hrvatskim i slovenskim književnicima, susrete i druženja na izletištu Mostec, što je bilo vrlo dobro posjećeno. Sada bi trebalo ponovno animirati Hrvate, koji su tada bili vrlo aktivni u društvu, uključujući i mlađe generacije. Imali smo vrlo dobre odnose s Katoličkom misijom u Sloveniji, koju smo podržali i pomogli u izdavanju zbornika o njezinome djelovanju od osnutka. Kasnije je suradnja s Katoličkom misijom postala manje

sadržajna i još uvijek nije takva kakva bi trebala biti, premda bi upravo okupljanje mladih u Katoličkoj misiji moglo pozitivno utjecati na aktivniji doprinos mladih u našem i drugim hrvatskim društvima. Nadamo se da će se početne želje o doprinosu Katoličke misije u okupljanju Hrvata, uz Božju pomoć, i ostvariti. Mi takve pomake želimo i očekujemo.

Je li pitanje priznavanja pravnoga statusa manjine Hrvatima u Sloveniji, po Vašem mišljenju i mišljenju mnogih očito središnje pitanje, prodrlo u sve programe i djelovanje hrvatskih društava u Sloveniji? Koliko je to pitanje živo u našem društvu?

Mi smo 7. ožujka 2011. pokrenuli inicijativu za priznavanje pravnog statusa manjine Hrvatima u Sloveniji i taj dokument uručili smo slovenskome parlamentu (Državnome zboru Republike Slovenije), a 7. travnja iste godine dokument inicijative predali smo i Hrvatskom saboru. Očekivali smo svestranu pomoć hrvatske države u priznavanju prava manjine, sukladno reciprocitetu priznate slovenske manjine u Hrvatskoj. Cijelu godinu dana nismo primili nikakav odgovor ili odjek, pa smo u ljeto 2013. godine uputili požurnicu slovenskome parlamentu, a o svemu tome upoznali smo i Hrvatski sabor. Iz slovenskoga parlamenta odgovoreno nam je da je naše pitanje proslijeđeno Ustavnoj komisiji parlamenta, gdje se još nije razmatrala potreba inicijative za promjenu Ustava, što bi tek omogućilo priznavanje manjine. Predsjednica Ustavne komisije Državnoga Zbora Maša Kociper odgovorila nam je 14. listopada 2013. da je s našom »inicijativom upoznala članove Ustavne komisije, koji će prosuditi hoće li prihvatiti vašu inicijativu i pripremiti konkretan prijedlog za promjenu Ustava«. Do danas nema nikakvih najava da bi se to moglo dogoditi. Predsjednica Ustavne komisije objasnila nam je da je za »početak postupka promjene Ustava Republike Slovenije potrebna suglasnost najmanje 20 zastupnika ili vlade ili 30 tisuća potpisa birača«. Treba ovdje reći da

su pitanje priznavanja hrvatske manjine pokretali svi državni dužnosnici u prigodama službenih susreta s predstavnicima slovenske države. Slovenija to pitanje ne rješava, unatoč obavezama koje ima kao članica Europske unije u zaštiti i očuvanju manjina. Mi smo od jedne delegacije Vijeća Europe koja je bila u službenome posjetu Sloveniji čuli više netočnosti o pravim uvjetima našega djelovanja, primjerice rekli su nam da su oni upoznati kako mi imamo svoju radio postaju, svoje novine i drugo, što naravno nije bilo točno i do danas to nemamo. Činjenica jest da u Sloveniji ne postoji politička volja za priznavanje prava manjine, ali isto je tako činjenica da Hrvatska ustraje na reciprocitetu u priznavanju prava nacionalne manjine Hrvatima u Sloveniji.

Možemo reći da hrvatska društva vrijede onoliko koliko i kako rade i koliko su ta djela vidljiva, dostupna i pristupna u Republici Sloveniji i Republici Hrvatskoj. Iz vaših novih poteza može se zaključiti da Hrvatsko društvo Ljubljana želi, može i treba biti predvodnik u jačanju ugleda Hrvata u Sloveniji i u ostvarivanju prava svih Hrvata kao nacionalne manjine. Kojim biste idejama Vi željeli i nastojali osvježiti prostor djelovanja u tom cilju?

Savez hrvatskih društava u Sloveniji i sva hrvatska društva, pa dakle i naše, upravo zbog činjenice da nismo priznati kao hrvatska manjina praktično nemaju sredstava za djelovanje i prisiljeni smo služiti se raznim improvizacijama i stalnim moljakanjem za pomoć od dobrih ljudi i tvrtki naših slovenskih i hrvatskih prijatelja. Naprotiv, slovenska manjina u Hrvatskoj takva prava ima i stoga ima i materijalne mogućnosti za kulturno i drugo društveno djelovanje u Hrvatskoj. Simbolična sredstva iz Javnoga fonda za kulturne djelatnosti Slovenije (svega 300 tisuća eura prošle godine za sve etničke zajednice u Sloveniji) više su nego nedovoljna. Ipak imamo ideja i programe kako i u takvim uvjetima djelovati, prije svega na području kulture i njegovanja hrvatske kulturne baštine.

Vaša sklonost mladima stalno je prisutna. Neki pomaci već se vide. Kako vidite aktivnost mladih u bližoj budućnosti?

Nastojimo sada aktivirati pjevački zbor, folklornu i literarnu skupinu, koje će pripremati programe za nastupe na prigodnim priredbama. Trebalo je pronaći mentore i to smo postigli. Rezultati će doći brzo i biti javno zamjetni.

Kako, kojim aktivnostima i programima privući brojne poznate i ugledne Hrvate koji žive u Sloveniji, u Ljubljani da budu aktivni i u našem društvu?

Odlučili smo se da Hrvatsko društvo Ljubljana pokrene izdavanje svojega časopisa KLASJE, koji će informirati i poticati naše članove, naše prijatelje i javnost u Sloveniji i u Hrvatskoj. Program djelovanja društva za ovu godinu pokušat ćemo ostvariti skromnim materijalnim sredstvima. Svoje projekte prijavili smo Javnom fondu za kulturnu djelatnost Slovenije, a to isto ćemo učiniti i prema Hrvatskoj matici iseljenika. Među tim projektima jest osnivanje sekcije žena i ručnih radova »Ruža hrvatska« i dječje skupine »Pčelice«. U svibnju nam dolazi u posjet Kulturno društvo »Picoki« iz Đurđevca. Također u svibnju sudjelujemo u komemoraciji hrvatskim žrtvama na Crngrobu kod Škofje Loke, s pjevačkim zborom iz Zagreba, te na Svetoj misi koju će slaviti naš vjerni prijatelj župnik Stare Loke, velečasni dr. Alojz Snoj. Krajem svibnja odlazimo u goste moliškim Hrvatima u Italiji, koji tamo žive više stotina godina i još govore hrvatskim jezikom, čuvaju stare hrvatske običaje i priče iz djetinjstva. Naša članica Katica Špiranec objavit će svoju prvu knjigu, imat ćemo dan druženja u prirodi, u ljetnom ugođaju.

Može li se pokušati s organiziranjem okruglih stolova o nekim ključnim, zanimljivim, pikantnim, izazovnim i kritičnim temama u kojima bi sudjelovali poznati Hrvati iz Slovenije i svijeta (prije svega iz Hrvatske)?

Da, dogovorili smo se da u našem Klasju budu razgovori s uglednim osobama iz

javnoga života Slovenije i Hrvatske, s Hrvatima i Slovencima o zanimljivim temama i pitanjima za naše čitatelje. Dakako, te osobe pozivali bismo u društvo da nam u predavanjima govore o svojem životnom putu i o javnom djelovanju ili da nam u živim razgovorima za okruglim stolom vode rasprave o zanimljivim temama današnjice. Na taj način obnovili bismo ono što smo prije više godina imali u našem društvu na susretima književnika, umjetnika, političara i povjesničara.

*Koliko Vam osobno znači i kako Vas unutar-
nje ispunjava Vaše dobro poznato humani-
tarno djelo i Vaš očinski odnos prema nemoć-
nima, napuštenima i potištenima u njihovim
osobnim nesrećama?*

Početak mojega humanitarnog djelovanja začet je još u roditeljskom odgoju, što sam ponio iz Mostara i u mojem srcu i duši, a sve to traje i danas. Od samoga početka mojega rada nastojao sam u svim mjestima pomagati onima koji su bili potrebni pomoći. Kasnije, u ratu prikupili smo 700 tisuća maraka humanitarne pomoći Mostaru, koja je evidentirana u spomenici Hrvatskoga društva Ljubljana, u čemu je sudjelovao i moj pokojni sin iz Amerike i nosio taj osjećaj za pomoć u srcu i duši kao drago nasljedstvo, zavjet svojoj obitelji i obiteljskome odgoju.

Kasnije se ta humanitarna aktivnost u pružanju pomoći nastavila i u Sloveniji, posebice u sklopu Lions Cluba, tako da sam 2011. godine proglašen najboljim humanitarcem Lions Cluba u Sloveniji. Posebno moram istaknuti da sam poslije smrti svojega sina ustanovio Fondaciju za financiranje pomoći slabima, slijepima i djelomično slijepim mladim osobama, koja evo već četiri godine uspješno djeluje i stipendira obrazovanje tih osoba s područja Kozjanskoga, kod čega sam vrlo zahvalan svim donatorima koji spremno i redovito svojim prilozima pomažu tu humanitarnu fondaciju. Prošle godine imali smo sedam stipendista, koji su nam jako zahvalni, što izražavaju u svojim iskrenim i dirljivim pismima koje od njih primamo.

*Ako realno gledamo, osobna tragedija ljude
više okreće prema tome da od drugih očekuju,
pa i traže pomoć, a kod Vas je izraženo upravo
suprotno – osobna tragedija Vas je potaknula
da drugima pomažete u potrebama i nevolja-
ma. Kako to objašnjavate?*

Tu želju i sklonost pružanja pomoći ne-
moćnima nosim duboko u sebi još iz dje-
tinjstva, iz obiteljskoga odgoja i uzora koje
su mi pružali moji roditelji. Uvijek sam sli-
jedio riječi Svetog pisma: Tko tebe kame-
nom, ti njega kruhom. To moja okolina do-
bro osjeća; da sam čovjek pružanja pomoći,
a ne udaranja kamenom.

*Zar ne bi to trebalo biti još prisutnije i kod ne-
kih ljudi kojima je dužnost i zavjet da se brinu
o utjehama i bodrenju naših duša?*

Petar se zagledao u stijenu i daljinu, s osmi-
jehom zadovoljstva, što mu se čini odgovor na
ovo pitanje već u samom pitanju.

*Koja bi bila Vaša želja danas i poruka Hrva-
tima ovdje, nakon toliko godina djelovanja
u organizacijama Hrvata u Sloveniji i Vaših
ocjena o potrebi oživljavanja svega najbolje-
ga u hrvatskoj baštini?*

Moja želja poslije 24 godine rada u Hr-
vatskoj zajednici u Sloveniji, u sklopu Hr-
vatskoga društva Ljubljana i Saveza hrvat-
skih društava u Sloveniji, kojega sam vodio
zadnjih pet godina, jest da se kod hrvatsko-
ga pučanstva u Sloveniji postigne velika su-
glasnost u nacionalnoj, kulturnoj i vjerskoj
strpljivosti i poštovanju te da se postigne
čvrsto zajedništvo i složnost u očuvanju i
njegovanju hrvatskih korijena, hrvatsko-
ga identiteta i ukupne hrvatske baštine u
ovoj sredini u kojoj živimo. Ta sredina, ov-
dje u prijateljskoj Sloveniji, ne odbacuje
nas, nego prihvaća onakvima kakvi jesmo,
sa željom i očekivanjima – što nam jasno
izražavaju – da svoje hrvatske korijene
ne tajimo, nego da ih čuvamo i negujemo
među njima, u zajedničkom prijateljstvu i
razumijevanju, sa Slovencima i drugim dr-
žavljanima Republike Slovenije, naše druge
i drage domovine.

22 godine Hrvatskoga društva Ljubljana

TEKST:
IVAN BOTTERI

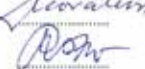
FOTO:
PETAR ANTUNOVIĆ

HRVATSKO DRUŠTVO LJUBLJANA osnovano je 11. prosinca 1993. na skupštini koja je bila na Železnoj cesti 18 u Ljubljani. Usvojeni su statut, program rada, financijski plan i logotip društva, koji je oblikovao hrvatski i slovenski umjetnik Miljenko Licul. Na skupštini 18. travnja 1998. za predsjednika društva jednoglasno je izabran Petar Antunović, koji tu funkciju obnaša i danas. Na njegov poticaj i ustrajnim nastojanjima istaknutih članova društva ostvarena je ideja o stjecanju vlastitih društvenih prostorija, koje su svečano otvorene 20. lipnja 2009. na Brilejevoj ulici u Ljubljani. Financijska sredstva za kupnju

tarno djelovanje društva započeto je još u vrijeme početka Domovinskoga rata, u skrbi za ratnu siročad u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, što je bilo potaknuto u više prigoda kulturnih događanja, kao što je primjerice bila vrlo upečatljiva izložba »Mostar92-Urbicid«, koja je postigla široke međunarodne okvire u prikazima izložaka nakon Ljubljane u Mostaru, Parizu i u Chicagu.

Pred nama je novo vrijeme i novi izazovi s ostvarljivim ambicijama da ova godina bude godina preporoda našega društva u okupljanju, animiranju i nastupanju uglednih Hrvata te organiziranome djelovanju svih generacija naših članova za dobro svih Hrvata u Sloveniji i domovini i za procvat prijateljske i nama vrlo gostoljubive Slovenije. Hrvatsko društvo Ljubljana na čelu s predsjednikom društva Petrom Antunovićem, dopredsjednikom društva Antom Pandžom, tajnikom Filipom Božićem i članovima. Izvršni odbor: predsjednik odbora Ivo Tijan i članovi odbora Josip Marinić, Jadranko Grlić, Drago Prkić, Ivan Pšag, Slavko Tabaček, Nikola Knežević, Nikolina Perković, Nikica Perković, Ivana Stipić Lah, Mate Abramović i dr. Tomislav Jukić. Nadzorni odbor: predsjednik dr. Marko Vudrag, Mira Heinelt i Damir Bjelečić. Disciplinska komisija: Ljubica Heinelt, Ante Ković i Marijan Abramović.

SEZNAM USTANOVITELJEV DRUŠTVA: HRVATSKO DRUŠTVO LJUBLJANA

Prezime i ime	Datum rođenja kraj rođenja	Stalno prebivalište	Podpis
ANTERIĆ Franjo	04.10.1941 Trogir	Adamičeva 4 Ljubljana	
ANTUNOVIĆ Petar	29.06.1938 Konjic	V. Murglah 70 Ljubljana	
BANOVIĆ Ante	24.04.1925 Hrvatice, Sinj	Dunajska 113 Ljubljana	
BOBAN Rajko	13.06.1936 Soviči, Grude	Janova 56 Ljubljana	
DREJA Alojz	08.10.1952 Kakanj	Pod na Fulinu 25 Ljubljana	
GARIĆ Ivo	07.09.1940 Vitez	Bratov Dubnik 69 Ljubljana	
GLIBOTA Ljubo	25.10.1940 Slivo	Langusova 18 Ljubljana	
JURKOVIĆ Antun	05.09.1937 Šibenik	Streljaka 5 Ljubljana	
KORLIJAN Dragan	20.07.1940 Gračac	Bilečanska 2 Ljubljana	
LICUL Miljenko	06.08.1946 Vodice	Trnovska 10 Ljubljana	
MALETIĆ Slavko	18.10.1942 Primorski Dolac	Okiškova 9 Ljubljana	
MATOIĆ Branka	18.02.1948 Adamovec	Ptičjeva 41 Ljubljana	
MOŠKOV Bija	28.06.1931 Kotor	Bratov Učakar 92 Ljubljana	
MOŠKOV Marijan	26.05.1965 Maribor	Bratov Učakar 92 Ljubljana	
MUSTAPIĆ Josip	02.02.1935 Novoselac Kril	Gorska 1 Ljubljana	
NOVAKOVIĆ dr. Nikola	09.06.1913 Ljubljana	Puharjeva 2 Ljubljana	
ROŽIĆ Bolidar	09.11.1928 Vrbovsko	Škrabčeva 31 Ljubljana	
ZAVRNIK Djordjica	26.06.1946 Dražice	Ane Zihnerlove 6 Ljubljana	

i uređivanje prostora prikupljena su dragovoljnim priložima članova društva, naših prijatelja i poslovnih suradnika, a Hrvatsko društvo Ljubljana prigodnim zahvalnicama trajno je obilježilo taj zajednički uspjeh Hrvata u Ljubljani i okolini. Tako su stvoreni prvi skromni uvjeti za stalno djelovanje društva. Naše djelovanje kroz ove 22 godine bilo je izraženo prije svega na području kulture, uz sudjelovanje uglednih gostiju iz Slovenije i Hrvatske. Humani-

Slovensko-hrvatska događanja i mi

TEKST:
IVAN BOTTERI

FOTO:
IVAN BOTTERI

HTJELI MI ILI NE, kao Hrvati u Sloveniji živimo onako kako nam živi matična domovina Hrvatska i maćeha domovina Slovenija te kako se oplođuju ili izbljeđuju njihovi međusobni odnosi. Prošla i započeta ova godina nisu donijele neke nove napetosti, ali ni neke velike pomake. Ipak granice postaju sve mekše i stoga putovanja udobnija. Jednoga dana u veljači kada sam počeo pisati ovaj tekst, ujutro sam tek na osvanuloj ljubljanskoj tržnici sreo Matka Polića iz Kaštela kako priprema svoj štand »Dalmatinskoga voća i povrća« i čisti upravo pristigli kupus i čimule (sitne glavice dalmatinskog zelja). Vidite, toga nije bilo dok nije bilo Hrvatske u EU. A cijene? »Nemojte me pitati da se domaći susjedi trgovci ne naljute, ali malo su niže, pa ipak više nego u Zagrebu ili još više nego u Splitu«, rekao nam je simpatični i vrijedni Matko.

Veleposlanica Vesna Terzić dobro poznaje probleme manjina

Evo kako je počelo jedno novo doba u hrvatskoj diplomaciji na obalama rijeke Ljublanice, gdje je smještena kuća veleposlanstva Hrvatske u Ljubljani. Netom je došla novoimenovana hrvatska veleposlanica Vesna Terzić u Ljubljani, ja sam se u jednom članku zapitao: Zar su to odlični odnosi Slovenije i Hrvatske? Naime tek nakon pola godine od odlaska bivšega veleposlanika dr. Svjetlana Berkovića možemo izvještavati o dolasku nove osobe na čelo veleposlanstva, premda ni tada sa svim ovlastima. Pitao sam se krajem 2013. godine: Zar se tako imenuju i primaju novi veleposlanici susjedne države, između kojih

postoje »odlični odnosi«, kako je tih dana označila hrvatska ministrica vanjskih poslova dr. Vesna Pusić? Ako pitate jednu ili drugu diplomaciju zašto je trebalo tih pola godine diplomatske praznine, dakako dobit ćete diplomatske odgovore o potrebnoj proceduri, potrebnoj šutnji i miru do konačne odluke o datumu predaje vjerodajnice predsjedniku Republike Slovenije. Znali smo o kome se radi, šutnju smo poštovali, ali ne možemo, a da ne zamijetimo da je to bio neuobičajeno predug postupak »diplomatskih provjera«. Treba naime znati da je to, već prema nepisanim pravilima diplomacije i politike, jedan od znakova trenutačnih međudržavnih odnosa. Znamo da su ti odnosi u to vrijeme bili zapeli na relacijama ministarstava vanjskih poslova, posebice nakon košarice slovenskoga ministra Erjaveca hrvatskoj kolegici Pusić, kada ga je ova prilikom njegovoga službenoga posjeta Zagrebu pozvala na večeru. Nastavak je bio u tom stilu. Postupak diplomatske provjere je završen, pa dolazi do predaje kopija vjerodajnice i to bez medijske najave, dakle bez izjava i na, blago rečeno, skromnoj razini. Novu veleposlanicu (prvu hrvatsku damu na tom položaju u Sloveniji) Vesnu Terzić primio je državni tajnik u ministarstvu vanjskih poslova Slovenije Igor Senčar, a tek mjesec dana kasnije i predsjednik države Borut Pahor. Savez hrvatskih društava u Sloveniji i njegov tadašnji predsjednik Petar Antunović pozdravili su tada dolazak Vesne Terzić kao iskusne političarke na području skrbi za Hrvate u svijetu, koju je ona očitovala kao veleposlanica u Čileu, gdje živi velik broj Hrvata podrijetlom iz Dalmacije.

Ipak, došao je taj dan u zadnjim danima siječnja kada je predsjednik Pahor upriličio

predaju vjerodajnica. On je to učinio na svečan, dostojan i srdačan način, koji je dojmio našu veleposlanicu. Kod toga neću spomenuti jedan srdačan detalj, koji je bio izvan protokola i predstavljao je lijep znak džentlmenske pozornosti Pahora prema prvoj dami veleposlanici iz Hrvatske. Nekoliko sati kasnije izvanredna i opunomoćena veleposlanica Vesna Terzić priredila je prijam za uglednike iz slovenskoga javnoga života, predstavnike Saveza hrvatskih društava u Sloveniji te medija. Tom prigodom (zapravo to je bio njezin prvi javni nastup kao veleposlanice) veleposlanica Vesna Terzić rekla je da od prvoga dana ostavlja »otvorena vrata za razgovore o svim pitanjima, čak i onima koja bi mogla postati problem, pa i ako postanu problem«.

Klapa »Dalmari« iz Maribora, koju vodi operni pjevač mr. Marko Mandir, ujedno predsjednik Hrvatskoga društva u Mariboru, zapjevala je novoj veleposlanici »Ružo crvena« i splet dalmatinskih klapskih pjesama, što je potaknulo veleposlanicu da nam kaže kako je njezina želja da pomogne koliko može u radu i afirmaciji hrvatskih dru-

štava u Sloveniji. Hrvatska društva cijene tu spremnost, a Hrvatsko društvo Ljubljana nastaviti će tradiciju otvorenih pristupa i očitovanja o stvarnim pitanjima i problemima Hrvata u Sloveniji i posebice na širem području glavnoga grada Ljubljane.

Veliki pomaci u slovensko-hrvatskim odnosima

Početak 2014. godine obećavao je velike pomake u slovensko-hrvatskim odnosima, koji još ne moraju značiti i nisu značili neke značajnije pomake u priznavanju statusa Hrvata u Sloveniji. Tih dana nije dobro počelo. Samo nekoliko dana kasnije ministar Karl Erjavec rekao nam je: »Odnosi su nažalost zahladili. To se osjeća i u osobnim odnosima.« Njegova reakcija na zaplet oko Ljubljanske banke nije bila baš diplomatska i obećavala je duže razdoblje napetosti: »Kod problema Ljubljanske banke osjećamo se prevarenima«. Međutim, istodobno je priznao da lijepo napreduje priprema za raspravu na arbitražu, što se poslije i potvrdi-

lo i sada je to teško pitanje pred konačnim rješenjem.

Nova godina 2015. počela je optimizmom da će se riješiti granica između Slovenije i Hrvatske. Prema proceduri i terminima Stalnoga arbitražnoga suda u Haagu odluku arbitraže trebala bi do 1. lipnja predložiti petorica članova suda, što bi trebalo značiti prekretnicu u slovensko-hrvatskim odnosima, ubuduće tako rasterećenim od težine problema razgraničenja dviju susjednih država. Proces arbitraže počeo je 2009. godine, nakon što su tadašnji premijeri Jadranka Kosor i Borut Pahor zaključili arbitražni sporazum. Slovenija od arbitraže očekuje prije svega izlaz na otvoreno more, kako bi bila cjelovita pomorska država. Prema međunarodnoj Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora svakoj državi, Sloveniji i Hrvatskoj, pripada polovica Piranskoga zaljeva. U dogovorima dviju strana nije se pronašlo kompromisno rješenje za granicu na moru, tako da je ostalo odlučivanje trećega kao rješenje spora, kako je to predviđeno u spomenutoj konvenciji. Na kopnu je granica duga 670 kilometara. Bilo je razlika na dvadesetak mjesta, kod čega su najveća neslaganja oko granice u Istri i na rijeci Muri. Kakvo god bude rješenje, nijedna strana neće biti zadovoljna njime, ali će se skinuti veliki kamen međudržavnih odnosa, što će Hrvatsku približiti Schengenu, a to će biti praktično ukidanje graničnih prijelaza i slobodan prolaz granice.

Napreduju i druge stvari. U gospodarskim odnosima kao da nema zastoja, ali ima prepreka. Jednu je preskočio vlasnik Agrokora Ivica Todorić, koji je prošloga ljeta postao većinskim vlasnikom Mercatora. Unatoč brojnim strahovima u slovenskoj poljoprivredi i industriji hrane, kao da se ništa nije promijenilo. Kod potrošača je to još manje zamijećeno. Novinarska zapažanja daju nam podatke da je više akcija, nižih cijena i bolje, raznovrsnije ponude proizvoda u trgovinama Mercatora, dakako više iz Hrvatske, što prije nije bilo.

Vrijedi zamijetiti pojavu tvrtke »Werkos« iz Osijeka. Ta građevinska tvrtka, koja zapošljava oko 200 radnika u Sloveniji,

izvodi postavljanje zaštitne ploče (ograde) protiv buke na slovenskim autocestama. Krajem prošle godine završili su prvi posao od projektiranja do izgradnje na dionici autoceste A1 Dramlje – Celje – Arja Vas. Na tom poslu, vrijednom 22 milijuna eura, radilo je 70 radnika te tvrtke u vlasništvu Petra Velickoga, koji nam je rekao da su »tijekom tih radova ugradili 18.300 metara zidova zaštite usprkos prometu od oko pet tisuća vozila dnevno«. U to smo se i uvjerali na terenu – da »rastu« zaštitni zidovi bez ikakvih ograničenja za promet. Okolno pučanstvo zadovoljno je tim radovima, koji će ih, zahvaljujući i pomoći Europske unije, spasiti od buke zbog prometa autoceste. Petar Velicki rekao nam je da je to ipak bio zahtjevan posao jer je »trebalo ugraditi 1.700 pilota i betonskih stupova težine po dvije tone, a zatim postaviti 17 tisuća kvadratnih metara betonskih panela, uz dodatne zemljane radove, asfaltiranja, postavljanja portala i signalizacija«. Dakako, izgledom je zaštitna ograda usklađivana s okolinom, što će se činiti i u nastavku radova u ovoj godini na slovenskoj autocesti A1. Taj je posao značajan za referencije tvrtke »Werkos«, ali i za druge hrvatske građevinske tvrtke u dobivanju poslova u Sloveniji, primjerice GP Krk, koje obnavlja regionalne ceste oko Ilirske Bistrice i gradi bazen u Ljubljani, na Koleziji.

Edo Murtić za slijepe u Modernoj galeriji Ljubljana

Originalno djelo hrvatskoga umjetnika Ede Murtića »Highway« potaknulo je hrvatsku povjesničarku umjetnosti Natašu Jovičić na postavljanje izložbe namijenjene pedagoškome prikazu potpuno nove metodologije interpretiranja umjetnosti za slijepe i slabovidne osobe. Ta izložba, koju s velikom pozornošću prate slovenske udruge slijepih i slovenska javnost, nova je potvrda uzornoga i neprekinutoga dugogodišnjeg sudjelovanja Slovenije i Hrvatske na području kulture, a posebice na

području umjetnosti. Takav postav izložbe uključuje pet dodirujućih dijagrama utisnutih u višeslojno staklo, što uz pomoć objašnjenja koje posjetilac prima preko slušalica omogućuje udublјivanje u proučavanje i doživljavanje umjetničkoga djela. To je prije svega didaktička metoda za primjenu slijepima, ali omogućava i drugim osobama novi umjetnički doživljaj, ujedno i približavanje doživljajima koji dojme slijepi. Otvarajući izložbu u Modernoj galeriji u Ljubljani, koja će dva mjeseca biti i mjesto umjetničkih radionica za slijepi, veleposlanica Republike Hrvatske u Sloveniji Ve-

sna Terzić istaknula je u uvodnim riječima međunarodno značenje djela autorice Nataše Jovičić. »Izložba Nataše Jovičić nastala je u odličnoj suradnji ministarstava kulture Hrvatske i Slovenije te modernih galerija iz Ljubljane i Zagreba, što izravno doprinosi jačanju inače bogatih i trajnih prijateljskih odnosa između Slovenije i Hrvatske, posebice na području kulture«, rekla je veleposlanica Terzić.

O sadržaju i nastanku izložbe govorili su još pomoćnica ministra kulture u hrvatskoj vladi Tamara Perišić, voditeljica sektora za muzeje, arhive i knjižnice u slovenskome ministarstvu kulture Nina Zupančič Pušavec, direktorica ljubljanske Moderne galerije Zdenka Badovinac, predstavnik udruga slijepih Slovenije Luj Šprohar i autorica izložbe Nataša Jovičić.

Duboko ganut i impresioniran razgledanjem i doživljavanjem umjetničkoga djela hrvatskoga autora, predstavnik slijepih dr. Luj Šprohar opisivao je doživljaj slijepi osobe okružene umjetničkim djelom s više osjeta. »Time se dolazi do većega pouzdanja slijepih, boljega razumijevanja slijepih od strane drugih osoba. Mi slijepi na ovaj način puno prisnije promatramo i doživljavamo umjetničko djelo, što nam daje inspiracije u našem stvaranju«, rekao je Šprohar.

Izložak djela Ede Murtića i didaktičko pomagalo postavljeni su tako da su dostupni i invalidima u kolicima. Autorica izložbe Nataša Jovičić rekla nam je da je to njezino djelo nastalo u suradnji s više svjetski poznatih galerija, prije svega u skandinavskim državama, kod čega je posebice naglasila dosege i iskustva Finske, ali i muzeja Gugenheim u New Yorku.

Na otvaranju izložbe bio je nazočan i veleposlanik Bosne i Hercegovine Željko Jerkić, koji nam je rekao da postoji veliko zanimanje javnosti u Bosni i Hercegovini za takav poseban umjetnički pristup prema slijepim osobama. Tom prigodom delegacija grada Zagreba izručila je autorici i Modernoj galeriji u Ljubljani cvjetne aranžmane u znak priznanja za njihov doprinos suradnji grada Zagreba i Ljubljane.

Hrvatski kroz igru

TEKST:
IVANA STIPIĆ LAH

FOTO:
PETAR ANTUNOVIĆ

VRIJEDNI KAO PČELICE »Moja djeca ne govore hrvatski«, rekla mi je jedna mama. S obzirom na to da žive u Sloveniji, ti su roditelji, premda oboje Hrvati, odlučili s djetetom govoriti isključivo slovenski. Zahvaljujući baki i djedu, dječaci hrvatski razumiju, ali ga ne govore. »Ne želimo da se osjećaju kao stranci, kao drugačiji«, dodaju ovi roditelji podrijetlom iz Zadra. Zbog pretjerane želje za uklapanjem mnoga djeca Hrvata u Sloveniji ne poznaju svoj materinji jezik.

PČELICE

*(himna skupine, koju je napisala
Katica Špiranec)*

Tko je pčela?
Djeco draga,
To sigurno znate.

Leti od cvijeta do cvijeta
Med skuplja
Za me i za te.

I mi smo
Vrijedne pčelice
Učimo riječi i pjesmice
Igramo se i crtamo.

Plešemo i pjevamo
Pravimo stvari lijepe.

Vrijedni smo ko zlatne
Pčele.

Pridružite nam se i vi
Pčelice marljive
Bit ćemo svi.

onalne ručne spretnosti, a u planu je i suradnja s profesoricom glazbe. Svi roditelji koji žele dovesti dijete u igraonicu na Brilejevoj 14 mogu to učiniti svake subote od 10.00 do 11.30. Najave i prijave uputite na ivanin.mail@gmail.com ili telefon 040 855-479

Kako bi sačuvali hrvatski jezik od izumiranja u Republici Sloveniji, Ivana i Anita osnovale su početkom prosinca prošle godine skupinu »Pčelice«, u kojoj djeca u dobi od 4 do 8 godina kroz igru, likovne radionice, međusobne razgovore i pjesmice uče hrvatski jezik. Igraonicu redovito posjećuje sedmero djece.

Voditeljice dječje igraonice tijesno će surađivati i sa sekcijom ručnih radova Ruža hrvatska kako bi djeci osim suvremene književnosti i likovnog izraza približile i tradici-

Đurđevac – biser Podravine

TEKST:
KATICA PAVKIĆ ŠPIRANEC

Dani đurđevačke kulture u Ljubljani
od 8. do 10. svibnja 2015.

GOSTIMA SE UVIJEK RADUJEMO. Pripremamo se za njihov doček, trudimo se da im vrijeme provedeno s nama u lijepoj uspomeni ostane. A kada je riječ o prijateljima iz naše drage Hrvatske koji nam donose domovinu u srcu i radost u oku, onda se sve ono što doživimo lako ne zaboravlja. Ponovno se osjetimo jači, s domovinom čvršće povezani jer naši nam gosti dio njezine ljubavi, njezine ljepote i bogatstva sa sobom donesu.

Lijepo svibanjsko popodne ispred Hotela Park na Taboru u Ljubljani. Grupica nasmejanih i uzbuđenih članova Hrvatskoga kulturnog društva Ljubljana, predvođena predsjednikom Petrom Antunovićem, broji zadnje minute do dolaska autobusa iz Đurđevca. Dolaze naši dragi gosti, članovi KUD-ova »Petar Preradović« i »Sv. Juraj« praćeni još nekim uglednicima toga lijepog grada u Podravini.

Grada koji više od desetljeća ugošćuje naše bicikliste na Putu prijateljstva od Vukovara do Ljubljane. Uvijek otvorenog srca, raširenih ruku i s osmijehom prijateljstva na licu. Sada je na nama, Hrvatima iz Ljubljane, članovima društva i biciklistima red da se dobrim domaćinima pokažemo.

Evo, autobus s nacrtanim »picokom«, moji Slavonci bi rekli »pitlom«, a Bosanci »horozom«, stiže. Mi se užurbali, svatko gleda da prijazno pozdravi, a gosti izlaze.

Pred gotovo punim gledalištem Kosovelove dvorane u Cankarjevom domu predstavili su se članovi KUD-ova »Petar Preradović« i »Sv. Juraj«. Izveli su Legendu o picokima koju je Ministarstvo za kulturu Republike Hrvatske proglasilo jednim od zaštićenih nematerijalnih kulturnih dobara Hrvatske.

Picok i legenda

U očekivanju gostiju

Legenda o picokima

Gosti iz Đurđevca povelili su nas u daleku prošlost kada su Turci, predvođeni Ulama-begom, opsjedali Đurđevac. Ne mogavši svladati hrabre branitelje, Ulama-beg ih je pokušao glađu prisiliti na predaju. A oni, zahvaljujući snalažljivosti i zdravoj pameti, pronađoše način da se obrane. Poslušao kapetan savjet jedne starice, zadnjeg pjetlića staviše u topovsku cijev i ispališe na Turke. Ovi, misleći da u tvrđavi ima još hrane u izobilju, odlučili su da se povuku. Prije toga Ulama-beg »pernate junake, koji pilićima pucaju« prekrsti u picoke, proklinjući ih i želeći da se i oni i potomci njihovi zauvijek picokima zovu. Poslije te slikovite i poruka pune legende objasnilo mi se zašto su se i ona dva pernata junaka u vrbovoj kočiji otpravila na put. Na licima posjetilaca priredbe moglo se pročitati zadovoljstvo što su vidjeli i čuli toliko novoga i lijepoga. Ono se još povećalo na domjenku uz dobar zalogaj, kapljicu i zvuke cimble. Zaista lijepo i ugodno.

Milina ih pogledati. Tri ili čak četiri generacije. Od rosno mladih, što još osnovnoškolske klupe griju, do zrelih, srebrom protkanih i nasmijanih.

Pažnju mi privuče gurkanje i smijeh. Priđoh bliže i pogled mi se susrete s dvije ponosne kreste i pomalo začuđena oka dva. U krasnoj vrbovoj kočiji dovezla nam se u goste dva prava pjetlića, bijeli i crveni, ponos nečijeg dvorišta. Pošli i oni da probude koju zoru ljubljansku i ponesu dobar glas svojih »picoka«.

A o picokima kasnije.

Poslije slikanja i poziranja pernata gospoda odoše u svoj »hotel«, a mi i naši gosti uputismo se u Pivovaru Union. Naš nam predsjednik reče da nas tamo čeka okrijepa za tijelo, a naći će se ponešto i za dušu.

Pivo i cimble

U dvorištu Uniona pade mi na pamet izreka kako je »pivce« dobro za živce. E baš lijepo, sad ćemo vidjeti kako ta medicina nastaje. Ubrzo se našosmo u Pivarskom muzeju i pod vodstvom simpatične djevojke, koja se brzo učila hrvatskom govoru, uronismo u povijest ove tvornice, od njezina osnivanja do danas. Imalo se što vidjeti i čuti. Vjerujem da i za prave »pivce« nije nedostajalo iznenađenja. Meni se urezala ona

Stigli gosti

*U muzeju
Pivovare Union*

spoznaja kako pivo za gubitak elegantne linije krivac nije, nego apetit koji ono izaziva. O tehničkim stvarima ne piše mi se, zapamtila sam i začudila se da je hmelj u pivu kao začim, a ja sam mislila da ga puno više u pivu ima. Za naše mlade prijatelje poučan je i zanimljiv put pivovare. Od slovenskoga preko austrijskog pa kroz pola vijeka nekadašnje zajedničke države do ponovno austrijskog vlasništva. Kapital ide tamo gdje se plodi, treba se nadati da će i radnici od toga ploda komadić dobiti.

Puni informacija i znanja o nastanku opojne tekućine posjedali smo u lijepo uređenu pivnicu. Na red je došlo umorno tijelo

Dobro nam došli. Nazdravlje!

Tu smo – vaši smo

Uz zvuke cimbulu

Kad mladost pozira

Treba jesti da se može piti

Opet u autobusu

Al je dobro i svijetlo i tamno pivo

koje je strpljivo čekalo svoj susret s ponudama pivnice. Isplatilo se čekati. Pogače i druge slane delicije samo su povećale žeđ i želju da pivo na stolove dođe. A onda je počelo. Pivo, u manjim i većim čašama, raznih vrsta i okusa. Meni, koja pivo skoro nikada ne pijem, urezala se u sjećanje jedna kao ženska vrsta, tamna, aromatična, ali iznad svega gorka.

I dok smo se mi častili i gostili, nekoliko naših gostiju, miješane generacije, iskralo se iz dvorane i nakon nekog vremena na terasi su se začuli zvuci. Bile su to tambure, ali i jedan poseban zvuk, nešto što nisam dugo, ako sam uopće ikada čula.

Pošli smo za zvukom i ugledala sam instrument posebnog oblika, a momak koji ga je svirao i pjevao izgledao je kao da se stopio sa svojim instrumentom, da zajedno dišu, pjevaju i veselje oko sebe šire. Rekoše mi da su to **cimbule**, stari instrument koji su ovi dragi ljudi probudili i spasili od zaborava. Nastala je prava podravska fešta, koju će gosti Pivovare Union još dugo pamtit i spominjati. Ponešto bi imao za reći i Hotel Park jer razigrani gosti još dugo nisu mogli zaspati.

Od Prešerna do Cankara i Kosovela

Odmorni i dojmova puni probudili smo se u još jedno lijepo svibanjsko jutro. Ljubljana je slavila pobjedu, trčale su sve generacije, a mi smo u dopodnevnu što nam je na raspolaganju bilo povelili naše goste da im pokažemo najljepši dio naše prijestolnice.

Predah uz kavicu

Za lijepu uspomenu

Na samom početku obilaska Ljubljane pljeskom smo pozdravili trkače, a onda smo turističkim korakom, u manjim grupama, svaka je imala po jednog domaćina da im ponešto ispriča i objasni, krenuli u razgledanje. Na licima naših Podravaca vidjelo se da uživaju u onom što vide. Na Tromostovlju makedonska glazba, na Zmajskom mostu slikanje, na Mesarskom mostu s lokotima u kojima se čuva zaključana ljubav mladi ushićeno razgledaju i komentiraju. Kod Prešernovog spomenika odmor, lov na suvenire i po koja fotografija za uspome-

Domaćini i gosti pred Magistratom

Svi zajedno ispred Magistrata

U posjetu Prešernu

nu. Zatim u nastavku šetnje razgledavanje znamenitih vrata ljubljanske katedrale, Robbina zdenca triju rijeka, Magistrata, u kojem će sutra biti gosti. Još pogled na lijepu Marijinu crkvu, koja nama Hrvatima nudi gostoljublje i udomljuje našu katolič-

ku misiju, i povratak u hotel da bi se odvezli u Trnovo, na ručak.

Poslije ručka odlazak u Cankarjev dom te pripreme i generalna proba za krunu ovih dana, kulturnu priredbu u Kosovelovoj dvorani. Sjetila sam se da smo i lani,

Na ručku u gostionici »Pod vrbom«

U Kosovelovoj dvorani

KUD
»Petar Preradović«

nešto kasnije u istoj dvorani gostili Hrvate iz Kisega i Karlovca, pa je ta dvorana nekako postala domaćin hrvatske riječi i kulture.

I ova priredba pokazala je koliko je bogata hrvatska kulturna riznica i kako svaka njezina pokrajina čuva svoje blago, njeguje ga i s ponosom pokazuje. Kristalni glasovi pjevačke grupe Đurđevčice odzvanjali su u

narodnoj pjesmi. Svaka pjesma bila je doživljaj za sebe. Razigrano kolo u kojem se ljepota mladosti slila s ljepotom nošnje u sliku koja se dugo pamti. Glazba, posebno cimbuje, pričala je svoju priču. Simpatični voditelj, koji je humorno i »po đurđevački« predstavio svoje ljude i krajeve, dopunio je ugođaj.

Lijepe »Đurđevčice«

Legenda o picokima

Poklon za Zorana Jankovića, ljubljanskog gradonačelnika

Dvije »široke duše«

Grad je ogledalo gradonačelnika

Osvanuo je zadnji dan boravka naših gostiju u Ljubljani. Trudili smo se biti im dobri domaćini. Još je ostao posjet domaćinu, čije su ogledalo prekrasne fasade lijepih zgrada, uređena obala Ljubljance, veliki stadion i sve ono što je za njegovog vremena Ljubljana postala. Lijep i prijazan grad koji ima dušu i zove vas da ponovno dođete.

Možda se pitate kako nam je uspjelo da nas gradonačelnik Zoran Janković primi. Zasluge pripišite predsjedniku društva, a i u našim redovima bila su dva gradonačelnika, Đurđevca i Našica, i još zamjenica gradonačelnika Đurđevca. Znači, imali smo i mi ličnosti za takav protokol.

Prijem kod gospodina Zorana Jankovića bio je poseban događaj. U ležernoj i prijateljskoj atmosferi pogledali smo prekrasne interijere ljubljanske vijećnice, uživali u simpatičnom govoru i gostoljubivosti domaćina te, kada smo s tornja zagrlili pogledom cijelu Ljubljanu i njezinu okolicu, u očima su nam sjale zahvalnost i poštovanje za tog krasnog čovjeka. Našim načelnicima, ako ikada ustreba, bit će lako obratiti mu se jer sada znaju kako je jednostavna, neposredna i topla osoba Zoran Janković.

Poslije tog lijepog posjeta naše Podravce čekao je povratak. Vjerujem, pun lijepih dojmova i zadovoljstva.

I mi smo bili zadovoljni. Sav trud, rad, briga i strepnja urodili su plodom. Pokazali smo svojim gostima da nam je u drugoj domovini lijepo, ali da je u našem srcu uvijek prisutna i Hrvatska. Omogućili smo Hrvatima u Ljubljani i našim slovenskim prijateljima te prijateljima iz drugih naroda da upoznaju kulturu jednoga lijepog dijela naše domovine. Prazne stolice u dvorani zaboljele su nas jer smo možda krive ljude počastili pozivom. Vjerujemo da će biti sve više onih koji će i ubuduće dolaziti i da im onaj minimalni iznos neće biti žao dati za kartu.

Ovakav projekt stoji. Najveći je trošak dvorana i ono što sami ne možemo odraditi.

Zato pozivamo sve koji žele raditi s nama da nam se pridruže. A one koji ne mogu raditi pozivamo da svojim posjetom našim kulturnim događajima pokažu da su uz nas. Jezik i kultura ono su što će nas Hrvate u Ljubljani i u Sloveniji i dalje Hrvatima činiti. Ovakvim aktivnostima mi svoj identitet negujemo i s domovinom se čvršće povezujemo.

I na kraju da podsjetim. U društvu smo za ovu priredbu pripremili lijepu publikaciju o Đurđevcu i njegovim znamenitostima. Napisana je na hrvatskom i slovenskom jeziku, opremljena slikama i komentarima. Podijelili smo je posjetiteljima priredbe. Nadamo se da će ih i ona ponukati da posjete taj lijepi grad.

Nasmijani gradonačelnici Našica, Đurđevca i Ljubljane

Ulama-beg i branitelj – stasiti i hrabri

Mladost i ljepota

*Kod gradonačelnika
Ljubljane
Zorana Jankovića*

Zeleni svibanj u Crngrobu

TEKST:
KATICA PAVKIĆ ŠPIRANEC

FOTO:
PETAR ANTUNOVIĆ

SVIBANJ JE ZA MNOGE NAJLJEPŠI mjesec u godini. Krošnje drveća kao da se natječu ljepotom i nijansama zelenila svoga, a

Sвета миса у Сrнгробу

Crngrob je naselje u Općini Škofja Loka. Nalazi se u pokrajini Gorenjskoj. Legenda kaže da je to živopisno mjesto dobilo ime po crnoj travi koja je izrasla na grobu poglavara Škofje Loke. Ločki poglavar bio je jako ponosan na visoki zvonik ločke crkvice Sv. Jakoba koji je u to vrijeme bio najviši u okolini. Kada je počela izgradnja crngrobskoga zvonika, bilo je jasno da će nadvisiti onaj na crkvi Sv. Jakoba. Ločki poglavar tako nešto nije mogao dozvoliti. Zato se popeo na skelu te pokušao spriječiti gradnju. Tada je zapuhao snažan vjetar i sa skele otpuhao uobraženog poglavara. On se prilikom pada ukopao duboko u zemlju, koja ga je progutala, a na njegovom grobu izrasla je crna trava koja tamo raste još uvijek. Verzija lokalnih povjesničara nešto je drugačija i puno manje zanimljiva. Mjesto je dobilo ime po njemačkoj rijeci Ehrenguben. Taj naziv označava jamu za pijesak na kojoj su vjerojatno izgradili crngrobsku crkvicu.

ponosne tamne smreke i borovi daju kontrastom poseban pečat toj ljepoti. Livade se okitile cvijećem, miriše život praćen blagim zujanjem zlaćanih pčela i uljepšan svadbenim letom leptira. Svibanj životom diše i zanosno radost prosipa.

U prekrasnoj gorenjskoj panorami, nedaleko od Škofje Loke, malo mjesto strašnog i bolnog imena Crngrob. Grob, mjesto gdje priče životne kraj nalaze, pa još crn, izaziva u nama neku tjeskobu, neke tužne slike za koje ne znamo točno odakle dolaze, ali znamo da nas od njih oko srca steže. Na brežuljku crkvice. Kao da ublažava one tamne misli izazvane imenom seoceta, kao da zove pod svoje okrilje da nas Marija, kojoj je posvećena, ohrabri i utješi.

Svake godine, već drugo desetljeće pod njezino okrilje dolaze. Dolaze iz dviju susjednih, prijateljskih država, jedni izbliza, drugi izdaleka, zajedno u molitvi i sjećanju na vrijeme i događaje koji neka se nikada i nigdje ne ponove. Na vrijeme u kojem ljudi dušu izgube, pogaziše sve ono što čovjeka čovjekom čini, pa i danas neki što još ne mogu naći svoj mir muku nečiste savjesti i kajanja proživljavaju. Možda baš zato dolazi ova rijeka ozbiljnih i sjetnih lica. Da se pokloni sjenama i uspomenama onih čiji je posljednji pogled ovu šumu i ova brda zagrlilo. Da u zajedničkoj molitvi i zapaljenoj svijetli priznaju sebi i drugima kako su ljudi samo mali dio nečega velikoga što se životom zove i kako je teško, neodgovorno i drsko uzeti u svoje ruke pravo da prekineš život koji nisi stvorio.

Da pokažu onima koji stasaju kako smo ljudi samo onda kada poštujemo jedni druge, ako imamo razumijevanja za one koji su

Pjevački zbor »Crkvena baština« iz Zagreba

Na misnom slavlju

na bilo koji način od nas drukčiji, ako imamo strpljenja tražiti zajednička rješenja i izlazak iz mučnih situacija, ako prije svega, upamtimo da je život svetinja.

A taj isti život zna biti surov i tražiti od nas skoro nemoguće. I tada, naoružani ljubavlju i potpomognuti vjerom, moramo tražiti rješenja koja neće biti poprskana krvlju nevinih.

Ovoga mirisnog svibnja, sedamdesetog po redu od onoga kada su mnogi posljednji put uzdahnuli, kada su zadnjom mišlju na dom pomislili i suzom zadnjom život oplakali, sveta misa koju je darovao gospodin dr. Alojz Snaj bila je putokaz i svjedočanstvo kako možemo i moramo znati oprostiti, pamtit, ali ne i mrziti. Kako ne smijemo smetnuti s uma da su i oni što ruku na ne-

moćne podigoše bili žrtve. Žrtve ideologije, pritisaka i zapovijedi, zabluda i zastranjivanja. I za njih treba moliti jer i oni mir svojoj duši i srcu svome utjehu traže. I molili smo, pjevali i govorili. Na dva jezika koja smo i jedni i drugi razumjeli. Pokazali smo da dva naroda, bliska po svemu i danas kao i tada, u ta teška, olovna vremena, imaju zajedničke vrijednosti, vrijednosti za koje ne postoje ni granice ni prepreke. U one crne dane, kada su iz obližnje šume odjekivali pucnjevi, a iz bezdana prigušeni jauči, ljudi iz obližnjih kuća stiskali su srca i tiho molili. Molili za one što nedaleko umiru bez utjehe, bez svijeće, bez zadnjega pogleda na najmilije. Molili za djecu koja s majkama na strašnu zadnju šetnju krenuše, molili za svu djecu koja će se roditi da ne dožive

Mr. Miha Ješe i dr. Alojz Snaj

Procesija

Blagoslov kod prvog križa

takvu groznu sudbinu. A molitva je morala biti tiha, toliko tiha da su je samo oni i Bog čuli. Jer vremena su bila takva da su i zidovi imali uši i da nitko nije znao kada i kako će se naći među onima koje do bezdana i jama vode.

Ipak ima nešto u čovjeku što se ne može čuti, a postoji, traje i ostaje. To je pamćenje, to su sjećanja koja traju. I upravo zahvaljujući tim sjećanjima, svibanjski spomen-dan traje.

Dolaze rođaci i prijatelji, znanci i svi oni koji se žrtvama bezumlja pokloniti žele. U povorci, molitvom idu od križa do križa, odaju počast i istovremeno obećanje da se žrtve neće i ne smiju zaboraviti.

I dok mi ruka počiva na tankoj grani, jednoj od četiri što dobra duša ogradi prostor na kojem su, pretpostavlja se, grobišta, misao mi odluta u to daleko, a opet nekako blisko vrijeme. Učini mi se kao da sva ova šuma, sve smreke i borovi, jele i bukve, grmlje i trava

Blagoslovljen je i zadnji križ

Domjenak u Crngrobu

nekako bujnije raste. Zalijevano suzama i uzdasima kao da poruku šapuće. Nikada i nigdje čovjek čovjeku vuk postati ne smije. Vukovi ubijaju da bi preživjeli, to je zakon prirode. Ljudi ubijaju zbog ideja. A ideje nisu vrijedne ni jednog života ljudskog, posebice onoga dječjeg, jer dijete niti je moglo niti je znalo nikome ni zašto krivo biti. Milujući hrapavu površinu te žalosne ograde, pomislih da tada to drvo, što ogradom jada i tuge postade, tada ni sjemenka bilo nije.

Poželjeh da ovo sjeme što ga svake godine u Crngrobu siju Hrvati i Slovenci kroz svetu misu, kroz prekrasne pjesme zbora »Hrvatska baština« iz Zagreba, kroz duboko poštovanje koje se odražava na licima svih što se žrtvama pokloniti dođoše, dobrotom, poštovanjem i razumijevanjem rodi.

Da onaj posebni, neobjašnjivi šum vjetera što miluje krošnje šuma od Kozare do Kočevskoga roga, od Bleiburga i Jazovke do Tezna, od Sutjeske do Crngroba, od Srebrenice do Ovčare poruku nam prenese. Ne prebrojavajmo se po znakovima i uniformama, ne zlorabimo žrtve za promidžbu i druge ciljeve svakodnevice. Poštujmo ih i poklonimo im se. Pokažimo našoj mladoj generaciji da je čovjek vrijedan toga imena samo ako poštuje druge, ako zajedno gradi ljepšu i sretniju budućnost, bez nasilja, bez ubijanja i žrtava.

Neka sva ta mjesta budu mjesta na kojima se održavaju satovi žive povijesti. Povijesti koja će potvrditi da je učiteljica života. Ako makar zrno njezine nauke usvojimo i po njemu se ravnamo, mjesta poput Crngroba neće biti ili će ih biti manje.

Takve događaje nije lako ni jednostavno organizirati. Zahtijevaju truda, rada i sredstava. Sve je teže mlade Hrvate iz Ljubljane i okolice dovesti u ovu učionicu povijesti žive. A i oni stariji, zahvaćeni ritmom i žurbom svakodnevice, sve manje nalaze vremena da se poklone sjenama onih koji za naš današnji slobodni trenutak dadoše ono najdragocjenije. Žalosno je što je tako. Pozivam sve Hrvate iz Ljubljane i okolice da rame uz rame s članovima Hrvatskoga društva barem jednom godišnje zajedničkim duhom dišu na ovom, za nas Hrvate, svetom mjestu.

Zahvaljujem od srca gospodinu Petru Antunoviću koji poput brižnog oca bdi je nad svime što je naše, hrvatsko. Pomaže radom i sredstvima, primjerom i savjetom. Pokažimo mu da smo dostojni te brige i pomoći, da smo svjesni tko smo i što smo i da se naša, hrvatska grana osušiti neće.

U toj vjeri i nadi vas sve pozdravljam i doviđenja dogodine u Crngrobu.

Hrvatski jezik u Sloveniji

TEKST:
IVANA STIPIĆ LAH

Profesor hrvatskog jezika Marijo Malkoč

»Ako roditelj ne prakticira upotrebu hrvatskog jezika u kući, sav je trud uzaludan.«

Zbog čega si se odlučio za posao koji radiš i kako si uopće došao u Sloveniju?

Hrvatska nastava u inozemstvu vrlo je zanimljiva svim mlađim učiteljima spremnima na vrlo zahtjevan proces selekcije u kojem morate pokazati izvrsnost u mnogim područjima. Rad na terenu na velikom broju lokacija, u složenim okolnostima i višejezičnim sredinama nešto je s čime se svi susrećemo te je posebno zadovoljstvo postignete li dobre rezultate.

Svaki početak je težak, što je za tebe bio najveći izazov?

Znate, meni mnogi i dalje ne vjeruju da predajem u devet škola. Još ako se uzme u obzir da su tu Lendava, Maribor i Ljubljana s okolicom, dolazimo do područja šireg od 200 km.

Jesi li sada već upao u rutinu ili te svaki dan dočekuju nova, ugodna i neugodna iznenađenja?

Nastava u inozemstvu nikad ne može upasti u rutinu zbog izrazito velikog broja čimbenika o kojima se sami brinete.

Jesi li bio razočaran stanjem u kojem se nalazi hrvatski jezik u Sloveniji?

Jesam. Zaista sam očekivao veći broj govornika hrvatskog jezika na nastavi.

Sada si tu već dvije godine, vidiš li napredak?

Napredak je vidljiv u mnogim segmentima: povećanju broja škola, broja učenika i standardizaciji rasporeda i prepoznatljivosti. Mislim da hrvatski jezik barem iz perspektive nastave ima šire otvorena vrata nego ikad prije. Sustav je prepoznao kvalitetu projekta, važno je i da roditelji shvate da hrvatski jezik nije nasljedna pojava, već nešto oko čega je potrebno puno truda da bi to i njihova djeca usvojila.

Predavati hrvatski jezik u Sloveniji nije lako. Djeca i roditelji nerijetko se odlučuju za »korisnije« jezike kao što su engleski, njemački ili talijanski. Imaš li probleme s organiziranjem nastave?

Nastava se organizira poslije 13.00 u sklopu interesnih aktivnosti. Pokazalo se to kao izvrsno rješenje iako kolizije s drugim aktivnostima često imaju ulogu u odazivu učenika. Prošle godine nastavu je pohađalo 112 učenika, što je značajan porast u odnosu na prošle godine. Nadam se da će broj učenika ostati troznamenkast i u budućnosti.

Tko su tvoji najvažniji saveznici?

Škole u kojima se održava nastava, hrvatskoislovenskonadležno ministarstvo, a bitnu ulogu ima i HKD Pomurje iz Lendave, posebno Đanino Kutnjak, koji je latentna logistička potpora kada god zatreba.

Marijo Malkoč rođen je u Sisku u Hrvatskoj 21. 3. 1986. Magistar je edukacije hrvatskoga jezika i književnosti. Preddiplomski studij kroatistike završio je 2008. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Napisao je više znanstvenih radova, od kojih se posebno ističu oni na temu dvojezičnosti (Dijete i višejezična okolina u dopunskim školama hrvatskog, srpskog i makedonskog jezika u Republici Sloveniji).

Tko su tvoji učenici? Djeca Hrvata? Slovenci?

Ne možemo ništa pouzdano tvrditi niti špekulirati brojkama. Ako je otac Hrvat, majka Slovenka, a dijete je rođeno u Ljubljani i s roditeljima razgovara na slovenskom, gdje ćemo ga svrstati? Svaki je učenik važan na nastavi hrvatskoga jezika jer pridonosi općoj popularizaciji jezika i eliminira mogući »kompleks južnjačkoga stida«, a prisutnost hrvatskoga jezika u slovenskim školama i otvorenost prema svima postiže upravo to.

Koji su najčešći motivi za učenje hrvatskoga jezika, posebno ako imaš učenike koji nemaju hrvatske korijene?

U takvim situacijama osnovni je motiv što jako često idu na odmor u Hrvatsku.

Razmjenjuješ li iskustva i s drugim profesorima hrvatskoga jezika koji rade u inozemstvu?

Susrećemo se na stručnim skupovima, ali smo i svakodnevno povezani, razmjenjujemo informacije, ideje. U svibnju smo imali okrugli stol u Subotici, gdje smo u dvodnevnom druženju razmijenili svoja iskustva. Susrećemo se i u ministarstvu na seminarima za novoizabrane učitelje.

Što bi doista trebalo učiniti kako bi znanje hrvatskoga jezika kod djece Hrvata u Sloveniji bilo bolje, jedan profesor na cijelu Sloveniju to teško može učiniti sam.

Može biti i deset profesora, ali ako roditelj ne prakticira upotrebu hrvatskoga jezika u kući, sav je trud uzaludan. Hrvatska društva također bi trebala u tome imati aktivnu ulogu.

Marijo Malkoč

Jedan dragi posjet

SUNCE JE UPRAVO ZALAZILO za tamne vrhove Apenina kad se na horizontu pojavio dugo očekivani autobus. Već smo pomalo bili izgubili nadu da će naši gosti – Hrvati iz Slovenije – stići u Mundimitar prije noći, no evo, iza zadnjeg zavoja ugledali smo naše prijatelje koji su prošli put od skoro tisuću kilometara da bi bili s nama i uveličali našu proslavu blagdana Svete Lucije. Odmah po dolasku obradovali su nas svojom pjesmom i svirkom, koja nije prestajala sva tri dana, koliko su proveli kod nas u Mundimitru, Filiču i Kruču. U tim se selima još i danas može čuti stari moliškohrvatski jezik, jedina baština koju su stanovnici tih

naselja donijeli sa sobom prije pet stoljeća, kad su ostavili svoju pradomovinu Hrvatsku i naselili se na ove šumovite apeninske brežuljke 20-ak kilometara od Jadranskoga mora.

Još dugo u noć odjekivala je selom vesela pjesma onih naših prijatelja koje nije umorio dugi put, a oni umorniji spremili su se na počinak kako bi se pripremili za zahtjevniji program koji ih je očekivao sutra.

Naše je goste u petak rano ujutro probudilo pucanje i koračnice limene glazbe, koja je već oko sedam sati prolazila mjestom, navještajući blagdanski dan i dolazak ostalih gostiju. U glavnoj ulici u Mundimitru

Polazak

Raspoloženje

Pavelići uživaju

Antonio nas pozdravlja

Domaćini nas pozdravljaju

Pozdrav pjesmom

Večera

Budnica na dan sv. Lucije

Naši na trgu

Domaćini s Božom Maloćom

već su bili postavljeni šareni štandovi za veliki sajam, bez kojeg u Italiji ne prođe ni jedno važnije slavlje. Grupu je primio u prostorijama općine Montemitro gradonačelnik Sergio Sammartino, a veseloj i ugodnoj atmosferi pridonijela je i opet glazba! No, puno vremena nije bilo jer je već na glavni trg sa svojom pratnjom stizao

nadbiskup Nj. E. Domenico D'Ambrosio iz grada Lecce, koji je također svojom nazočnošću htio uveličati proslavu svete Luce i svečanu misu.

Sigurno se pitate: kako to da se sveta Lucija u ovim hrvatskim selima u srcu Italije slavi baš u svibnju? Odgovor leži u jednoj legendi koja kaže da su se stanovnici s druge

Domaćini s Klasjem

Gradonačelnik Mundimitra Sergio Sammartino s našom Katicom Pavkić Špiranec

Klapa Mali grad – Lavanda pjevaju gradonačelniku Mundimitra

Naša hrvatska zastava

Dolazi nam biskup

Mundimitar u jutru

jadranske obale na put preko mora otisnu-
li jednog petka u svibnju i da ih je na tom
opasnom putu preko mora pratio drveni
kip svete Lucije. Zato se oni u svibnju, sva-
kog petka, a posebno svečano zadnjeg petka
u mjesecu, sjećaju tog prelaska i zahvaljuju
svojoj zaštitnici koja ih je čuvala – svetoj Lu-
ciji. Prilikom upoznavanja i pozdravljanja s

nadbiskupom naši gosti ostali su iznenađe-
ni njegovim poznavanjem hrvatskog jezika!
Nadbiskup je čak i pročitao nekoliko naslo-
va iz časopisa »Klasje«, koji mu je poklonio
voditelj grupe Petar Antunović. Zatim je
nadbiskup objasnio da je porijeklom iz mje-
sta Peschici na poluotoku Garganu, u kojem
su nekad živjeli doseljenici iz hrvatskih kra-

Blagoslov biskupa Domenica D'ambrosija

Sv. Lucija

Svećeništvo s nadbiskupom Domenicom D'ambrosijom

jeva, a ispričao je da je bio i čest gost splitske župe, gdje je obnovio svoje znanje hrvatskog jezika. Mundimitarski župnik otac Angelo Giorgetta bio je vidno zadovoljan velikim mnoštvom vjernika na misi te je posebno pozdravio goste iz Slovenije. Nakon mise naši su gosti poklonili nadbiskupu sliku s izvezenim likom Svete Lucije, rad vrijednih

ruku sekcije »Ruža hrvatska«; a svi mještani Mundimitra mogli su razgledati njihovu zanimljivu izložbu ručnih radova.

Posebno svečana i velika bila je procesija nakon mise, kad se kip svete Lucije nosi ulicama mjesta da bi se poslije opet vratio u crkvu, a vjernici su imali priliku poljubiti i relikviju svete.

No, nije bilo vremena za odmor. Nakon objeda, koji je bio organiziran u obližnjem restoranu na jezeru, i izmjene poklona s domaćinima, voditeljem Zaklade »Agostina Piccoli« Antonijem Sammartinom i suradnicima goste je čekala večernja misa, nakon koje su u crkvi nastupili sa svojim programom. Nepotrebno je dodati da su se

više puta odazvali na povike »Bis!« i ponovili neke omiljene stare i nove dalmatinske pjesme! U veselom raspoloženju dočekali smo ponoć i vatromet nad gradom, kojim je završio taj značajni i svečani dan.

U subotu je bio predviđen posjet mjestima Filič i Kruč, pa smo se tako u jutarnjim satima uputili krivudavim i uskim

Gradonačelnici Corrado Zara, Francesco Trolio, Sergio Sammartino i Gigino D'angelo

Kod dvorca Montemitro

Procesija

Klapa uz sv. Luciju

Montemitro

planinskim putem najprije do Filiča, gdje je grupu primio gradonačelnik Corrado Zara, a zatim je pjevala na jutarnjoj misi. Slijedio je odlazak prema Kruču, no prije toga smo se zaustavili u lokalnoj gostionici na objedu.

U Kruču je u 17 sati već čekao gradonačelnik Francesco Trolio sa svojim suradni-

cima te nas poveo u kratki obilazak mjesta, što je uključivalo i crkvu Svete Marije Ester. No kad je župnik don Vincenzo Boccardo čuo kako klape »Lavanda« i »Mali grad« prelijepo pjevaju, jedva da ih je pustio iz crkve! Dapače, poželio je da se opet vrte su-tradan kako bi svojim nastupom uveličali svečanost prve pričesti!

Vesna Ljubic Sammartino, Anonio Sammartino i Petar Antunović

Torta Vesni za rođendan

Zdravica za Vesnin rođendan

Ručak u Mundimitru

Crkva u Mundimitru

Izložba ručnih radova »Ruža hrvatska«

Slijedio je zatim povratak u Filič i nastup mladog ženskog zbora na popodnevnoj misi, a zahtjevni program bio je gotov tek nakon večernjeg nastupa na središnjem filičkom trgu, gdje su se pjesmi pridružili i domaćini! Tim zajedničkim pjevanjem i druženjem završio je službeni dio posjeta

naših hrvatsko-slovenskih prijatelja, no neslužbeno se druženje uz glazbu i pjesmu protegnulo do duboko u noć u kafiću u Mundimitru!!! Tko je tamo bio, sigurno će dugo pričati o tome!

Nedjelja je bio dan odlaska, no sigurni smo da su već nakon prvih kilometara

Izložba ručnih radova »Ruža hrvatska«

Domaćini Vesna i Antonio na izložbi

Dobrodošlica u Filiču

Poklon gradonačelniku Filiča Corradu Zari

Posjet u gradskoj vijećnici Filiča

Radovi hrvatske djece grada Filiča

autocestom preko Pescara, Ancone, Trsta pa dalje do Ljubljane počele pristizati bezbrojne SMS poruke u oba smjera! Ta naporna, ali i prelijepa tri dana, puna emocija, pjesme i veselja koje su nam donijeli naši prijatelji, sva ta živahna i zanimljiva mješavina slovenskog, talijanskog, hrvatskog

i moliškohrvatskog jezika, sva ta toplina druženja i prijateljstvo koje smo jedni drugima darovali, eto, to ćemo pamtit, to je vrijednost koju moramo njegovati i čuvati na dobrobit svih pripadnika obje manjinske zajednice.

Članovi HDL s gradonačelnikom

Korijeni grada Filiča

Klapa u crkvi Filiča

Sv. misa oca fra Angela Giorgette

Simbol Filiča

Domaći crkveni zbor Filiča

Procesija u Filiču

Vozači autobusa

Ručak

Kruč – hrvatske napise ponosno pokazuje Milan Pavelić

Kruč – naša hrvatska ulica

Pčelice i matice

TEKST:
KATICA PAVKIĆ ŠPIRANEC

LJUDI SU SE ODUVIJEK SELILI iz jednog dijela države u drugi, iz svoje u neku drugu državu, pa čak i na drugi kontinent. Razlozi za ta seljenja bili su različiti, a najčešće su bili ekonomske prirode. Išlo se ili trbuhom za kruhom ili iz želje da se postojeći, koliko toliko normalan život uredi na boljoj osnovi.

Bilo je i takvih situacija poput one prije dvadesetak godina u kojoj smo se našli mi Hrvati koji živimo u Sloveniji. Moglo bi se reći da nas je povijesni vjetar preko noći otpuhnuo iz naše u drugu, tuđu državu. To smo i formalno osjetili kad smo stajali u redu i čekali da dobijemo žuti kartončić – potvrdu o slovenskom državljanstvu s potpisom ministra unutrašnjih poslova.

Taj kartončić pretvorio nas je u dijasporu u odnosu na državu, ranije republiku u kojoj smo se rodili i državljane nove države u kojoj živimo.

Kasnije smo počeli primjećivati da se podosta toga promijenilo i da nas granica stvarno dijeli.

Podjele su svakim danom postajale vidljivije. To se naročito osjećalo kod generacije Hrvata rođenih u Sloveniji. Od vrtića, preko osnovne i srednje škole, pa do fakulteta njihov jezik bio je slovenski. Onaj drugi, jezik njihovih djedova i baka, jednog ili obaju roditelja, hrvatski, polako je padao u drugi plan. I Hrvatska, zemlja njihovih korijena, počela se u inozemstvo pretvarati.

Posjeti su, zbog granice na tlu i one u glavi, postali rjeđi i asimilacija je zaprijetila.

Odgovor na to bila su hrvatska društva. Neka su bila osnovana i u zajedničkoj državi, njegovala su prije svega folklor i zajedničko druženje uz domaći zalogaj i kapljicu. U novim okolnostima, pred društva se postavila

najvažnija zadaća – očuvati i njegovati svoj nacionalni identitet, svoje korijene.

Teret svih aktivnosti uglavnom je na plećima zrele generacije. Mladi se doduše uključuju, ali im ponestaje vremena jer su svi aktivni na svojim radnim mjestima, osiguravaju egzistenciju obitelji i odgovaraju nizu drugih obaveza.

To je i razumljivo i vjerujem da će doći i njihovo vrijeme, kada postanu zrela generacija, kao mi danas, bake i djedovi, koji ulazimo sve što možemo da mi Hrvati u Ljubljani i Sloveniji ostanemo ono što jesmo.

I priroda nam ide u prilog. Zahvaljujući maticama, obiteljima u kojima hrvatski jezik i kultura stalno žive, u naše redove dobili smo najmlađu generaciju, našu dječicu, ono najvrjednije što imamo.

Nastup u Fužinama

To su djeca koja od samog početka žive i rastu u dva jezika, u dvije kulture.

To ih ne opterećuje, to su usrkali u svoje biće i tako njeguju korijene domovine svojih predaka uz sve ono što čini bogatstvo i tradiciju jezika i kulture njihove domovine Slovenije.

U Hrvatskom društvu Ljubljana imamo dječju sekciju »Pčelice«. Ime im u potpu-

nosti odgovara jer, kao što pčelice sakupljaju med, oni sakupljaju riječi lijepog jezika hrvatskog. Kroz igru u igraonici hrvatskog jezika uče razne brojalice, igrice, pjesmice i mnogo drugih zanimljivih sadržaja.

Već su nekoliko puta javno nastupali i tako uigrano djelovali da ih je bilo milina gledati. Različite starosti, uzrasta, stopili su se u jednu simpatičnu i harmoničnu cjelinu.

Posebno su me očarali na 4. Saboru hrvatske kulture u Škofji Loki. Unatoč dugom čekanju na početak programa, kada su došli na pozornicu, djelovali su opušteno, uigrano i sabrano, bez treme su izveli svoju točku, a onda drugi dio nastavili u dvorani uz pljesak oduševljene publike. Bila sam ponosna na njih, ponosna na njihove mentorice Anitu i Ivanu, od srca zahvalna roditeljima koji su shvatili da su ta djeca zalag za budućnost hrvatskog jezika, kulture i tradicije na slovenskom tlu.

I ne samo to. Ta djeca bogate svoje znanje, razvijaju svoje talente, a sve to spontano, kroz igru i pjesmu, vođena na pravi način.

Sadržaji koje oni uče su primjereni njihovoj starosti. To su pjesme hrvatskih dječjih pjesnika, igrice i recitacije u kojima se oni mogu izraziti skladno sa svojim mogućnostima i željama.

Pratim njihov razvoj i sretna sam. Ne samo što njeguju našu hrvatsku riječ, oni razvijaju svoje izražajne mogućnosti, oni

se oslobađaju treme, suvereno nastupaju pred publikom. A ta će im sposobnost, sposobnost verbalne komunikacije, u školi, a kasnije u drugim aktivnostima jako dobro doći.

Anji, Evi, Gašperu, Kristini, Marcelu, Teu, Tristanu i Zarji čestitam na izvrsnom nastupu na Saboru. Hvala njima, njihovim mentoricama, roditeljima i bakama i djedovima što ih potiču, pomažu im da ustraju i da i dalje tako uspješno rade. Naravno, i zabavljaju se i igraju, jer i to je važno.

Pozivam i drugu djecu koja se žele igrati, družiti se i upoznati ponešto iz bogate riznice hrvatske kulture, naučiti osnove hrvatskog jezika da se pridruže našim »Pčelicama«.

Neka odraslim članovima njihovih obitelji ne bude žao truda, bit će bogato nagrađen.

»Pčelicama« želim da se i dalje roje, da vrijedno skupljaju med riječi i pokreta, da košnica svega što iz hrvatske kulture nauče bude sve punija.

Djeca sa sladoledom

Potpisivanje Povelje/listine

Dokument koji osigurava budućnost Putu prijateljstva Ljubljana – Vukovar

TEKST:
PETAR ANTUNOVIĆ

SVI MI KOJI SE VEĆ GODINAMA trudimo organizirati biciklistički Put prijateljstva Vukovar – Ljubljana oduševljeni smo s kolikom pažnjom, srdačnošću i zanimanjem pratite, dočekujete i pozdravljate tu već tradicionalnu karavanu koja u zdravome pokretu povezuje prijateljske hrvatske i slovenske općine. Od samoga početka imali smo dva cilja jednoga puta. Željeli smo i želimo da taj prijateljski susret u najzdravijem obliku postane i ostane trajan simbol patnji ratnim razaranja teško ranjenoga grada Vukovara, ali ujedno i prilika za pomoć i poticaj novome životu lijepoga grada na Dunavu. Iz te želje za pružanjem pomoći i podrške ranjenome gradu sve je više sazrijevala želja i htijenje da

iz toga nastanu novi plodni poticaji međusobnoga povezivanja i što svestranije međusobne **suradnje svih hrvatskih i slovenskih općina na Putu prijateljstva**.

U ovih proteklih 14 godina nastojali smo zadržati u sjećanju i uspomeni sve događaje i susrete prijateljstva, pri čemu su nam zamjetno pomogli i mediji u svim općinama na putu biciklističke karavane kroz Hrvatsku i Sloveniju. Ipak, prošle godine odlučili smo se za izdavanje posebnoga zbornika u kojemu smo željeli da svaka godina nađe svoje mjesto kao i svaka općina na ovome putu ispunjenom sadržajima prijateljskih razgovora i druženja.

Gradonačelnik Bjelovara Antun Korušec potpisuje Povelju

I gradonačelnik hrvatske prijestolnice Milan Bandić potpisuje Povelju

Povelja je potpisana i u Vrbovcu

Potpis gradonačelnika Svete Nedelje Drage Prahina

Samobor – zamjenik gradonačelnika Željko Stanec

I sevnički gradonačelnik Srečko Ocvirk potpisuje

U Grosuplju gradonačelnik dr. Peter Verlič nasmijan potpisuje Povelju

Vladimir Bregović, gradonačelnik Vrbovca, potpisuje dokument

Srdačno se rukuju Ivan Vrkić i Petar Antunović

Potpisao je i mr. Krešimir Žagar, gradonačelnik Našica

Zadovoljni osmijesi našeg predsjednika i gradonačelnika

I Ilica Kirin, gradonačelnik Virovitice, daje svoj potpis

Zahvaljujući entuzijazmu našega Milana Pavelića, duše i voditelja karavane, i pisca ovih redaka Petra Antunovića, oca potpisivanja Povelje/listine, uspjelo nam je da su gradonačelnici svih mjesta kroz koje karavana prolazi potpisali Povelju/listinu na jezicima dvaju prijateljskih naroda Hrvata i Slovenaca.

Potpisivanje toga povijesnoga dokumenta odvijalo se u svim gradovima kao svečani čin organiziran i izveden s velikim oduševljenjem od 20. 6. do 21. 6. 2016.

Tim smo činom mi Hrvati u Sloveniji dobili povijesni dokument i jamstvo da će ta humana, domoljubna, kulturna, a polako

i gospodarska manifestacija postati stalna navika u kalendaru događanja spomenutih mjesta. Osigurat će nastavak svih aktivnosti koje smo mi počeli i razvili, a mlade generacije dodavat će im nove i bogatije sadržaje i omogućiti da traju.

Bogata dokumentacija u riječi i slici govori o ljepoti, veličini i značaju ovoga događaja.

Ove godine organizirana je već 14. karavana Put prijateljstva Vukovar – Ljubljana. Iz Vukovara su biciklisti i pratnja krenuli 23. lipnja 2016. u ranim jutarnjim satima.

U svakome gradu kroz koji karavana prolazi održana je mala svečanost uručiva-

Željko Lacković i naš predsjednik Petar Antunović s Poveljom

Naš vjerni pomagač, gradonačelnik Ljubljane, Zoran Janković potpisuje Povelju

nja osobno potpisane Povelje/listine, toga važnoga dokumenta.

Koliko je karavana postala neizostavna karika u lancu svestrane suradnje naših dvaju naroda, govori i činjenica da se svake godine broj sudionika povećava. Ove godine bila je natprosječna vrućina, ali su želja za njegovanjem prijateljstva i suradnje i činjenica da smo dobili dokument koji Putu prijateljstva Vukovar – Ljubljana osigura-

va budućnost sudionicima davale dodatnu snagu.

Karavana je stigla u Ljubljanu 25. lipnja. Kao i uvijek primio nas je naš gradonačelnik gospodin Zoran Janković i njemu smo svečano uručili Povelju/listinu. Ovo ga puta to je bilo više od čestitki i prijateljskog razgovora uz kapljicu osvježanja. On je svojim potpisom na Povelji/listini **osigurao da naša prijestolnica Ljublja-**

Potpis Povelje u Vukovaru

POVELJA »PUTA PRIJATELJSTVA VUKOVAR – LJUBLJANA«

1. Ova POVELJA je trajni dokument očuvanja tradicije biciklističke karavane na »Putu prijateljstva Vukovar – Ljubljana« te stalne, svestrane suradnje gradova i općina na ovome putu u prijateljskim susjednim državama Republici Hrvatskoj i Republici Sloveniji. Nakon 13 godina sazeo je zajednički zaključak svih sudionika ove manifestacije da i na ovaj način, svojim potpisima, trajno obilježimo značenje prijateljstva za buduće generacije.

2. Potpisnici ove POVELJE obavezuju se da će u skladu sa svojim materijalnim mogućnostima i demokratskim odlukama svojih gradskih, odnosno općinskih vijeća pružiti aktivni doprinos očuvanju tradicije održavanja ove biciklističke karavane i održavanju prijateljskih susreta prilikom dočekivanja i ispraćaja karavane iz svojih gradova, odnosno općina.

3. Svi gradovi, općine i Hrvatsko društvo Ljubljana, navedeni u ovoj POVELJI, stalno će poticati razvijanje konkretnih oblika i sadržaja gospodarske, kulturne i sportske suradnje u cilju ostvarenja zajedničkih projekata, uz financijsku podršku državnih institucija, gospodarskih subjekata i fondova Europske unije. Mi, potpisnici ove POVELJE svojim potpisima potvrđujemo spremnost da ćemo stvarati sve potrebne preduvjete za potpisivanje sporazuma i ugovora o suradnji između pojedinih općina i gradova.

4. POVELJA prijateljstva jest i povelja mira, suživota i uzajamnih izraza solidarnosti. Mi, potpisnici POVELJE izražavamo želju i spremnost da budemo uzorom suradnje između Slovenije i Hrvatske u pružanju pomoći i u ukupnom razvitku naših država i naroda.

5. Ovom POVELJOM svi mi potpisnici izražavamo veliku želju i spremnost da učinimo sve što je u našoj moći da »Put prijateljstva Vukovar – Ljubljana« postane velik događaj za sve gradove i općine na ovom zajedničkom putu.

LISTINA »POTI PRIJATELJSTVA VUKOVAR–LJUBLJANA«

1. Ta LISTINA je trajni dokument ohranjanja izročila kolesarske karavane na »Poti prijateljstva Vukovar–Ljubljana« ter trajnoga, vsestranskoga sodelovanja mest in občin na tej poti v prijateljskih sosednih državah Republiki Hrvaški in Republiki Sloveniji. Po 13 letih je dozorel skupni sklep vseh udeležencev te prireditve, da tudi na ta način, s svojimi podpisi, trajno zaznamujemo pomen prijateljstva za prihodnje rodove.

2. Podpisniki te LISTINE se zavezujejo, da bodo v skladu s svojimi materialnimi zmožnostmi in demokratičnimi odločitvami svojih mestnih oziroma občinskih svetov tvorno prispevali k ohranjanju izročila te kolesarske karavane in k organizaciji prijateljskih srečanj ob sprejemu in pospremitvi karavane iz svojih mest oziroma občin.

3. Vsa mesta, občine in Hrvaško društvo Ljubljana, navedeni v tej LISTINI, bodo nenehno spodbujali razvijanje konkretnih oblik in vsebin gospodarskega, kulturnega in športnega sodelovanja z namenom ustvarjanja skupnih projektov, ob finančni podpori državnih institucij, gospodarskih subjektov in skladov Evropske unije. Podpisniki te LISTINE s svojimi podpisi potrjujejo pripravljenost, da bomo ustvarjali vse potrebne predpogoje za podpisovanje sporazuma in pogodb o sodelovanju med posameznimi občinami in mesti.

4. LISTINA prijateljstva je prav tako listina miru, sobivanja in vzajemnega izražanja solidarnosti. Podpisniki LISTINE izražamo željo in pripravljenost, da bomo zgled sodelovanja med Slovenijo i Hrvaško pri zagotavljanju pomoči in pri skupnem razvoju naših držav in narodov.

5. S to LISTINO vsi podpisniki izražamo veliko željo in pripravljenost, da bomo naredili vse, kar zmoremo, da bo »Pot prijateljstva Vukovar–Ljubljana« postal velik dogadek za vsa mesta in občine na tej skupni poti.

na i ubuduće podupire Put prijateljstva Vukovar – Ljubljana.

Svoj je put karavana završila u zelenom i raspjevanom Mostecu, gdje se na lijepo ukrašenoj pozornici odvijao kulturni program hrvatskih i slovenskih društava.

I naši biciklisti i pratnja nakon okrjepe su se pridružili svečanom raspoloženju uz glazbu i razgovor.

Toplo i iskreno zahvaljujemo svima vama koji ste na bilo koji način sudjelovali u karavani. Hvala našim biciklistima, logistici i kulturnim radnicima, hvala vama, gospodo gradonačelnici, što ste potpisivanjem Povelje/listine učvrstili temelje te značajne manifestacije.

Zahvaljujući svima nama Put prijateljstva Vukovar – Ljubljana postat će put buduće još tješnje i šire suradnje naših ljudi u gradovima kroz koje prolazi te jačati most prijateljstva i svekolike suradnje između dviju tradicionalno prijateljskih država Hrvatske i Slovenije.

Hvala svima i sretno! Unaprijed se radujemo sljedećem, jubilarnom, 15. Putu prijateljstva Vukovar – Ljubljana u lipnju 2017.

HDL ima novog predsjednika!

Razgovor s predsjednikom HDL-a Filipom Božićem

RAZGOVARALA:
IVANA STIPIĆ LAH

»Smatram da Hrvatima treba priznati status manjine u Sloveniji«

NOVI JE PREDSJEDNIK HRVATSKOGA DRUŠTVA

Ljubljana mladi, ambiciozni i perspektivni informatičar Filip Božić. Društvu se priključio prije pet godina radi potrebe da učini nešto više na priznanju hrvatske manjine u Sloveniji. Kroz rad u sekcijama i Izvršnom odboru društva Hrvatskom društvu Ljubljana omogućio je informatizaciju, a sebi osobni razvoj, rast i zadovoljstvo. Što će biti njegovi prioriteti, kakve su njegove želje i tko je zapravo Filip Božić?

Filipe, sigurna sam da te mnogi čitatelji žele поближе upoznati. Možeš li nam za početak reći nešto više o sebi?

(Gdje si rođen, školovanje, čime se baviš, malo privatno o sebi – to ljudi vole)

Rođen sam u Ljubljani, hrvatskim roditeljima koji su ovamo došli na studij. Moj znanstveni magisterij i profesionalan rad vezani su za područje informatike, konkretno sigurnosti informacija, gdje radim kao savjetnik, revizor i predavač. Privatno se bavim športom, kriptovalutama i plesanjem kubanske salse.

Kako je bilo odrastati u Sloveniji? Jesi li imao problema zbog svoga porijekla?

Iako sam odrastao okružen slovenskim prijateljima i učiteljima, nikad se nisam osjećao bilo kako drugačijim, a tako me nisu tretirali ni drugi. Možda se ponekad netko prilikom upoznavanja nakratko začudio kad

sam rekao da sam Hrvat ili pitao zašto me nema u bazi podataka pod prezimenom Božić, pa sam morao objasniti da je na kraju – ć.

Kada si se priključio Hrvatskom društvu Ljubljana i zašto?

Pridružio sam se prije pet godina, nakon jako lijepo organiziranog piknika društva

u Logatecu. Kako sam s nekim prisutnima porazgovarao i dijelio mišljenja o potrebi za priznanjem hrvatske manjine u Sloveniji, to me potaknulo da počnem aktivno sudjelovati u organizaciji unutar društva.

Što su bila tvoja prva zaduženja u društvu, kojih se projekata najradije sjećaš?

Već prije nastupa na dužnost tajnika počeo sam voditi zapisnike sjednica organizacijskog odbora i ostale zadatke povezane s radom na računalu. Od početka aktivno radim na pripremi dokumentacije za projekte u Sloveniji i Hrvatskoj, na tome sam području stjecao iskustva već prije, ali uglavnom na temu informatike, pa mi je to dodatno pomoglo i u poslovnom smislu.

Kako to da si se uopće odlučio kandidirati za predsjednika društva?

Kandidaturu sam potvrdio nakon razgovora s dotadašnjim predsjednikom, g. Antunovićem, koji se pridružio želji ostalih članova da pomladimo naše redove i tako u društvo unesemo nove snage. Iako nemam nikakvih ambicija na području politike, osnovna ideja bila je da se aktiviramo u što više različitih institucija kako bismo nastavili s nastojanjima za priznanje Hrvata kao manjine, a to je bilo sukladno mojim planovima.

Dugo godina prije tebe društvo je vodio g. Petar Antunović, koji je postavio visoke standarde i sebi i društvu, kao i svim aktivnim članovima. Misliš li da ćeš moći ispuniti postavljena očekivanja?

Nadam se da mogu i spreman sam i dalje ulagati svoje vrijeme, energiju i znanje u naše ciljeve, aktivnosti, događaje, a pogotovo traženje načina na koje što više ljudi možemo upoznati s našim radom te ih privući i motivirati da i sami nešto naprave za dobrobit cijele zajednice.

Koja je prva i najvažnija promjena koju misliš uvesti kao predsjednik društva?

U smislu ustroja i rada društva ne vidim potrebu za većim promjenama. Od počet-

ka rada društva u izvršnom odboru radimo volonterski i najbolje što možemo. Ali to ne znači da neke stvari ne možemo raditi bolje i djelotvornije. Pogotovo je naš cilj povećati broj članova koji aktivno sudjeluju na svim događajima našeg društva i ostalih hrvatskih društava u Sloveniji.

Što misliš koji su glavni problemi društva i kako ih namjeravaš riješiti?

Mišljenja sam da većina hrvatskih društava u Sloveniji dijele iste probleme, između kojih valja istaknuti financijske mogućnosti, odnosno teško prikupljanje sredstava za izvođenje projekata, a (bar) u zadnje vrijeme i neslaganje, odnosno nezadovoljstvo radom Saveza društava. Probleme ćemo rješavati kao i do sada – upornošću, energijom i dobrom voljom, što sve proizlazi iz naših ciljeva, sposobnosti i druženja.

Velik je problem društva i nedostatak mladih članova. Koji će biti tvoji koraci da u društvo dovedeš nove snage?

Mlado članstvo izuzetno je važan dio svakog društva koje želi dugoročno opstati. Naše povezivanje s Društvom hrvatskih studenata u Sloveniji te nastavljanje aktivnosti i uvođenje novih aktivnosti koje su privlačne (i potrebne) mladim generacijama, od male djece do mladih samostalnih osoba koje možda traže posao, aktivno će poduprijeti napore da naše društvo pomladimo i unesemo mu novu energiju i ideje.

Kao i sva ostala društva, i HDL ima probleme s financiranjem svojih programa. Koja su tvoja rješenja?

Najveće zadovoljstvo pružaju nam projekti koje možemo pripremiti i odraditi vlastitim sredstvima. A budući da članstvo i njegove financijske mogućnosti nisu dovoljne, sredstva ćemo i dalje tražiti putem kvalitetnih prijava na projekte Javnog fonda, Ministarstva kulture, Veleposlanstva RH u Sloveniji, a i institucija u Hrvatskoj. Isto se tako nadamo da će promjena načina raspodjele sredstava Saveza dodatno

stimulirati područja rada koja su do sada možda bila zapostavljena.

Zašto smatraš da su manjinska društva važna za slovensko društvo općenito?

Svaka manja zajednica u nekom većem okruženju može imati različite doprinose, od bogaćenja kulture, jezika, gospodarskih učinaka, do podizanja etičnih i moralnih vrijednosti. Tako i hrvatska manjina može doprinijeti raznolikosti Slovenije i njezine prepoznatljivosti u svijetu.

Mnogi mlađi članovi društva imaju afinitete koje možda do sada nisu uspjeli zadovoljiti u društvu, kako im pružiti ono što im je potrebno?

Ponajprije treba prepoznati takve osobe dati im mogućnost za rad, za stjecanje znanja, poticati ih, a i naučiti ih kako osigurati samostalnost unutar svojih potreba i mogućnosti te preuzeti odgovornost za rezultate svoga rada.

Koji su glavni projekti društva u 2018. godini i što ćeš učiniti da budu još vidniji u medijskom prostoru?

U 2018. godini nastaviti ćemo s projektima koji predstavljaju tradiciju rada našega društva – organizaciju kulturnih priredbi, filmskih i literarnih večeri, Dana otvorenih vrata, komemoracije u Crngrobu, Puta prijateljstva Vukovar – Ljubljana, izlaganja radova naših sekcija (Ruža hrvatska, Pčelice), kulturnih posjeta i sudjelovanja na Saboru hrvatske kulture. Sve te aktivnosti promovirati ćemo putem našeg lista Klasje, na internetskoj stranici, putem e-pošte i drugih medija.

Što poručuješ članovima društva: što ih čeka u ovoj godini i možda kratka poruka onima koji razmišljaju o ućlanjenju, ali nisu još napravili taj korak, čime bi ih potakao?

Ako ste do sada sudjelovali u aktivnostima našeg društva, onda znate da na njima nikad ne nedostaje kvalitetnog kulturnog, intelektualnog, a i zabavnog sadržaja. A ako još niste, u najveće veselje bit će nam ako to hoćete i možete, stoga vas pozivamo da nas posjetite, pratite na internetskoj stranici www.hdl.si ili nam se obratite putem e-pošte na info@hdl.si.

Nastava hrvatskoga jezika u Sloveniji

TEKST:
VESNA HRDLIČKA BERGELJ

NASTAVA HRVATSKOGA JEZIKA U SLOVENIJI odvija se već sedam godina, a započela je dolaskom učitelja Teodora Vočaneca na molbu predsjednika Hrvatskoga kulturnog društva Lendava Đanina Kutnjaka. Hrvatski jezik uči se u slovenskim školama u sklopu materinjeg jezika, učenje podupire i slovensko Ministarstvo obrazovanja, što je pozitivan argument prilikom pregovora s pojedinim školama o organiziranju nastave hrvatskoga jezika. Nastava se organizira na poticaj roditelja, a škola gotovo nikada neće sama od sebe pokrenuti nastavu hrvatskoga jezika.

Nastava hrvatskoga jezika ove se školske godine 2017./2018. odvija u OŠ Lendava u Lendavi, OŠ Angela Besednjaka u Mariboru, OŠ Dravlje, OŠ Vodmat, OŠ Sostro i OŠ Bežigrad u Ljubljani, u Gradskoj knjižnici Grosuplje, u OŠ Preserje pri Radomlju te u dvije gimnazije: Gimnaziji Ljutomer i u II. gimnaziji Maribor.

Ja sam treći učitelj hrvatskoga jezika i kulture u Sloveniji. Naslijedila sam učitelja Marija Malkoča nakon što je istekao njegov četverogodišnji mandat. Naslijedila sam i škole u kojima je on radio, sve su škole pokazale želju za nastavkom suradnje, tako da je bilo najjednostavnije nastaviti po istom rasporedu. Naslijedila sam i nekolicinu njegovih učenika. Moram naglasiti ovo nekolicinu. Veliku većinu ove godine čine učenici koji se prvi put upisuju na hrvatski. Trenutno ih imam na popisu 93. Broj na prvi pogled i nije loš, ali zabrinjava podatak da je mali broj starih učenika, dakle nema kontinuiteta. Brojčano su najjači učenici prvih i drugih razreda, koji su ionako u produženom boravku i sve ih zanima i

sve bi probali, a zatim slijede gimnazijalci. Postoji još jedna jača grupa učenika trećih i četvrtih razreda u Radomlju, a učenika takozvane druge i treće trijade uopće nema ili postoji pojedinačno po jedan učenik koji se priključuje skupini malenih. Za učenje jezika najvažniji je kontinuitet koji je zabrinjavajuće malen. Nemam osnove za velike spekulacije zašto je tako, zato ću pustiti vremenu da reče svoje.

Grupe su različite veličine. Najbrojnija ima 18 učenika, a najmanja 4. Različite su dobi i različitog predznanja, što naravno otežava nastavu, ali uglavnom se snalazimo. Ako je moguće, podijelimo se u više grupica i svaka radi zadatke odgovarajuće težine.

U razgovoru s mentoricom s Ministarstva dotaknula sam se teme što učenike u Sloveniji više zanima, jezik ili kultura i način života u Hrvatskoj? Hrvatska nastava postoji i u udaljenim zemljama u kojima, vjerujem, ljude zanimaju običaji i način života u Hrvatskoj, ali Slovenija je dovoljno blizu da bi se način života uvelike razlikovao. Čini mi se da ih uglavnom vesele sličnosti da u onome što smatraju tuđim prepoznaju nešto svoje i domaće. Pa tako je i kod nas kući, često kažu, a da nisu ni svjesni da su to možda njihove bake i djedovi donijeli iz domovine.

I tako otkrivamo sličnosti i razlike, u životu i u jeziku. Vidimo se jednom tjedno i svaki put pokušamo doživjeti i naučiti nešto novo.

Jezik je narod

TEKST:
KATICA PAVKIĆ ŠPIRANEC

MI HRVATI U SLOVENIJI specifičan smo dio svekolikog hrvatskoga iseljeničtva. Način na koji smo iseljeničtvom postali, blizina matične domovine, pripadnost istoj vjerskoj zajednici i zapadnom civilizacijskome korpusu čine nas veoma sličnima narodu naše nove domovine, Slovencima. Zbog toga smo se brzo i lako integrirali u novu sredinu i nismo imali posebice razvijen osjećaj da pripadamo iseljenoj Hrvatskoj.

To je dovelo i do razmjerno brzoga procesa asimilacije i danas smo jedan od naroda koji se u Sloveniji najbrže asimiliraju.

U svojim društvima koja mahom imaju atribut *kulturna* negujemo svoju tradiciju i kulturu – i duhovnu i materijalnu – i pokušavamo opstati kao Hrvati. Ono što nas još uvijek Hrvatima čini, po čemu se prepoznamo i od drugih razlikujemo jest naš jezik. Jezik koji smo sa sobom iz zavičaja donijeli, koji nas je majka učila, bajke nam pričala i pjesme pjevala. Jezik koji najljepše zvuči, u srcu našem ostaje i djeci i unucima svojim u baštinu ga ostavljamo. Da ga čuvaju i neguju, razvijaju i obogaćuju, da znaju gdje su im korijeni i iz čijega su jata poletjeli.

To je teška zadaća. U novoj domovini nemamo status nacionalne manjine i sve prednosti koje taj status donosi. Nemamo pristup medijima, škole na hrvatskom jeziku, kulturne ustanove u kojima bi se jezik razvijao i očuvao. Statistike govore da smo mi Hrvati narod koji od svih neslovenskih naroda što žive u Sloveniji u obitelji najmanje svojim jezikom govori. A kada se jezik u obitelji ne neguje i čuva, suši se poput cvijeta koji ni vlage ni svjetla nema. Zato dok još nije kasno moramo tražiti i pronaći put iz ove teške situacije. Uz pomoć matične domovine moramo više i bolje poraditi na očuvanju svojega jezika.

U različitim sekcijama članovi naših društava na svoj način korijene čuvaju. Kroz pjesmu i ples najčešće, kroz razne vrste ručnih radova, dramske i literarne sekcije i u manjoj mjeri kroz nakladničku djelatnost. Ovo zadnje i najskuplje je i najteže. Hrvatsku knjigu u hrvatske domove dovesti, da tamo opstane i ostane. Hrvatsko društvo Ljubljana upravo na tom području postiže zavidne rezultate. Skoro svake godine izdamo barem po jednu knjigu. To su zbirke poezije naših pjesnika, prozaista, monografije o važnim događajima i ljudima. Napisano, u korice uvezano, riječju i slikom svjedoči kako se borimo da sačuvamo svoj nacionalni identitet, kako se nosimo s izazovima, otimamo od zaborava. To ne bismo mogli bez pomoći naših članova poput Petra Antunovića, Ante Pandže i drugih koji znaju da ono što je napisano ostaje.

Organiziramo i predavanja uglednih hrvatskih znanstvenika i drugih djelatnika s različitih područja društvenoga života kako bismo i na taj način našu hrvatsku riječ osnažili i sačuvali. U mjesecu materinskoga jezika, ožujku, u tjednu u kojem smo slavili jubilej *Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika*, koja je sastavljena 9. III. 1967. u Matici hrvatskoj, i mi smo ugradili svoj kamenčić u mozaik nastojanja da svoj jezik sačuvamo, negujemo i obogaćujemo.

U subotu 18. ožujka 2017. u našoj hrvatskoj kući, Hrvatskom domu na Masarykovoj 14 u Ljubljani gostovala je prof. dr. sc. Sanja Vulić iz Zagreba i održala nam predavanje o hrvatskom jeziku kao temelju nacionalnog identiteta.

O njezinom znanstvenom i pedagoškom radu mogli bismo pisati nadugo i naširoko, ali ovdje ćemo osim njezinih redovitih aktivnosti istaknuti njezino umijeće predavanja kojim nas je očarala. Povala i provela

nas je kroz povijest i razvoj našega jezika, usput dodavala prekrasne primjere, savjete i upute, povezivala sa zanimljivim detaljima iz svakodnevice u kojoj je jezik isto što i danu sunčeva svjetlost. Upijali smo svaku riječ i čini mi se da bismo je svi mi koji smo bili tamo mogli satima slušati.

Dr. sc. Sanja Vulić Vranković profesorica je na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Predaje Hrvatsku dijalektologiju; Jezik Hrvata u dijaspori; Tvorbu riječi u hrvatskom jeziku; Suvremenu hrvatsku književnost u staroj dijaspori; Hrvatski tisak u dijaspori; Čakavsku književnojezičnu baštinu i Pravogovor. Predavala je ili predaje na poslijediplomskim doktorskim studijima u Rijeci, Dubrovniku i Zagrebu.

Ova draga i samozatajna znanstvenica, pobornica za očuvanje našega divnog jezika potrudila se doći iz Zagreba da bi nam pružila toliko lijepoga i zanimljivoga.

Bilo je to krasno poslijepodne, odnosno večer. Bio je to praznik hrvatske riječi. U

meni je ipak ostalo nešto gorčine. Boli me svako prazno mjesto u dvorani jer ono govori da se nastavljaju naš nemar i naša nebriga za očuvanje onoga najdragocjenijega što nas Hrvatima čini.

Boli me činjenica da moji Hrvati u Ljubljani i okolici ne mogu odvojiti sat ili dva i doći čuti ono što nemaju prilike čuti ni na jednome drugom mjestu.

Zato nas ne čude statistike o kojima je na početku bilo riječi.

Nadam se da će se to ipak promijeniti nabolje.

Ovom prilikom želim zahvaliti našoj dragoj gošći dr. Sanji Vulić, našem Ivi Tijanu, koji ju je dovezao iz Zagreba, našoj lektorici Mili Vujević, koja se brine da ono što napišemo bude u duhu i pravopisu hrvatskoga jezika, obitelji Pavelić (Milanu, Anki-ci i njihovoj djeci) te svima ostalima koji su pomogli da se ovo predavanje održi i da napravimo još jedan korak na putu očuvanja svojih hrvatskih korijena.

Lijepo je imati dvije domovine

TEKST:
KATICA PAVKIĆ ŠPIRANEC

(Nakon obavljenoga posla)

HRVATI U SLOVENIJI zemljopisno su skoro najbliži matičnoj domovini, ali često se čini da su jako daleko. Za to postoji više razloga, a poglaviti je način njihovoga »postajanja« dijaspore, relativno dobra integriranost u slovensko društvo, blizina Hrvatske i mogućnost komuniciranja s domovinom na različitim razinama te kontinuiran, a naoko prikriven proces asimilacije koji sve više uzima maha.

Nepriznavanje Hrvata kao nacionalne manjine u Sloveniji te skoro ignoriranje njihove inicijative predate slovenskom parlamentu 2012. godine u kojoj se traži priznanje na osnovi reciprociteta, na jednoj, te mlak, moglo bi se reći indiferentan

odnos hrvatske države na drugoj strani, spadaju u glavne uzroke teškoga položaja Hrvata u Sloveniji kada je riječ o očuvanju jezika i kulture, njegovanju tradicije i hrvatskih korijena.

Relativno dobar ekonomski položaj, nedovoljna uključenost mlade generacije u nastojanja ostati i opstati Hrvati uzrokom je brze asimilacije.

Da bismo taj proces usporili, kad ga već ne možemo spriječiti, u hrvatskim društvima diljem Slovenije različitim sadržajima nastojimo očuvati svoj jezik kao temelj nacionalnoga identiteta, svoju kulturu i tradiciju.

Jedan je od najvećih i najvažnijih projekata »Put prijateljstva Vukovar – Ljubljana«. Riječ je o biciklističkoj karavani koja povezuje grad heroj Vukovar sa sloven-

skom prijestolnicom koju uz pomoć Saveza hrvatskih društava Slovenije organizira Hrvatsko društvo Ljubljana.

Ove su godine 15. put srcem i pedalama naši biciklisti ojačali niti prijateljstva i ugradili novi kamenčić u mozaik suradnje između dva prijateljska naroda.

Iz godine u godinu karavana je dobivala nove atribute i polako, a sigurno prerasla u športsku, kulturnu, turističku i gospodarsku manifestaciju.

Možda je ovaj uvod u ono što slijedi predug, ali želim smjestiti sve ono što mi Hrvati u Ljubljani i Sloveniji činimo da bismo opstali i ostali dio hrvatskoga nacionalnoga bića u širi hrvatski i slovenski okvir.

Priredba »Lijepo je imati dvije domovine« nadgradnja je karavane. Njezinim sadržajem Hrvati i Slovenci žele pokazati da kultura ne poznaje granice, da povezuje i oplemenjuje.

Osim naših stalnih gostiju Hrvatske kulturne udruge iz Novoga Mesta, Međimurskoga folklornoga društva iz Ljubljane, Vokalne skupine Mlada srca i plesne skupine Pušeljci iz Ljubljane te naših dragih prijatelja iz Đurđevca ove nam je godine uspjelo dovesti nove.

Iz Pinkovca/Guettenbacha u Gradišću došao nam je dr. Robert Hajszan, direktor

Panonskog instituta. Predstavio nam je rad ustanove koja je nakladnik knjiga hrvatskih pisaca i tako hrvatsku riječ uvodi u hrvatske domove u Mađarskoj i Austriji.

Zahvaljujući njemu moja knjiga »Tri ljubavi« našla je mjesto u biblioteci »Hrvatski pisci u svijetu« kao prva od Hrvata iz Slovenije. Od srca mu hvala.

Iz Križevaca nam je došao književnik, voditelj, hrvatski branitelj i još dosta toga Josip Petrić Pjer, koji se predstavio svojom monodramom i knjigama. Poznati hrvatski pjesnik međimurskih korijena Zlatko Kraljić sa suprugom došao je iz Velenja. Svojom glazbom i pjesmom oduševili su nas mladi članovi i članice sastava »Izvor« iz Žumberka. Briljantnim recitatorskim nastupom program priredbe obogatila su recitatorke iz Grosuplja Marija Samec i Rozi Fortuna.

Priredbi je nazočio i gospodin Jože Peter Kranjc sa suprugom, koji nam svake godine zdušno pomaže u izvođenju komemorativne svečanosti za Hrvate pobijene u Crngrobu kod Škofje Loke u svibnju 1945. godine.

Šećer dolazi na kraju. Uspjelo nam je dovesti i goste iz Vukovarsko-srijemske županije. Odabrana ekipa na čelu s književnikom i povjesničarom Ivicom Mijatovićem odlično je predstavila ljepoticu s istoka naše drage domovine grad Županju, gdje se pojavila

prva nogometna lopta, prvi teniski reket u Hrvatskoj. Bogate, zlatom ukrašene i vezene proizvode, šarene tikvice, fraklice s mirisnom tekućinom koju su ponudili pristiglim biciklistima kako bi ih miris i okus koji su ponijeli iz Slavonije i u Sloveniji dočekaio.

Mlada i ambiciozna književnica i profesorica Katarina Saračević ponudila nam je obilje ideja za buduću suradnju s najstarijim gradom u Europi Vinkovcima. Oduševile su i vezilje zlatnom niti Marica Babić, Marica Peratović i Vesna Filipović te mladi šarač tikvica i svirač na tamburici samici Vinko Babić.

Svojom prisutnošću počastila nas je agilna i vrijedna direktorica Hrvatske turističke zajednice u Ljubljani gospođa Metka Bradečić. Činjenica da je posvetila slobodnu subotu našoj manifestaciji govori koliko je ovoj mladoj djelatnici u hrvatskom turizmu stalo da nas poveže, da svi zajedno predstavimo našu Hrvatsku u što ljepšem svjetlu. Vjerujem da će razgovori koje je vodila s predstavnicima naše najistočnije županije biti pozitivan vjetar u leđa za razvoj kontinentalnoga i ruralnoga turizma. Hvala joj na tome.

Ovim putem zahvaljujemo i gospođi Boženi Leš, opunomoćenoj ministrici u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Ljubljani, koja uvijek nađe vremena i počasti nas svojom nazočnošću.

Hvala i gospodinu Boži Dimniku, predsjedniku Društva slovensko-hrvatskoga

prijateljstva, koji je stalni posjetitelj naših manifestacija.

I još riječ-dvije o domaćinima.

Hrvatsko društvo Ljubljana u svom nazivu osim atributa hrvatsko nema drugih atributa. To nije slučajno. Takav nam naziv daje širi manevarski prostor za aktivnosti koje nadilaze segment kulture, za nastojanje i na drugim područjima da se izborimo za očuvanje svojega nacionalnoga identiteta, da se ne asimiliramo.

Ovaj je projekt temelj toga nastojanja. Ovim putem posebno želim zahvaliti obitelji Milana Pavelića jer je ona alfa i omega projekta. Hvala sekcijama »Ruža hrvatska« i »Hrvatska riječ«, obitelji Nikice Perkovića, Marinku Barešiću te Zoranu i Antoniju Bulajiću.

Hvala predsjedniku društva Filipu Božiću, potpredsjedniku Anti Pandži i počasnom predsjedniku Petru Antunoviću.

Hvala svima čija imena nisam navela i koji su svatko na svoj način pomogli da ovaj projekt uspije.

A vama, Hrvatima iz Ljubljane, poručujem da iduće godine u većem broju dođete u Mostec. Da osjetite kako hrvatsko i slovensko srce ujedinjuju ljepota i dobrota.

Kada nam mogu doći ljudi koji su daleko više stotina kilometara, prekoračite i vi svoj prag, napravite nekoliko koraka da biste osjetili kako je LIJEPO IMATI DVIJE DOMOVINE. Neće vam biti žao.

Sekcija ručnih radova

»Ruža hrvatska«

TEKST:
ANKICA PAVELIĆ

NAŠA SEKCIJA OVE JE GODINE uspješno organizirala radionice i izložbe svojih rukotvorina i radova različitih tehnika. Radionice se održavaju svaki ponedjeljak i srijedu u prostorijama društva na Brilejevoj 14 u Ljubljani. Članice sekcije na radionicama se usavršavaju u novim tehnikama rada i izmjenjuju međusobna iskustva. U radionice uključujemo i naše najmlađe članove, tako da rad i iskustvo prenosimo na one koji će ga nastaviti.

Svoje uratke prikazali smo na nekoliko izložbi tijekom cijele godine. Prva izložba bila je posvećena velikom katoličkom prazniku Uskrsu, s motivima toga praznika i običaja vezanih uz njega. Izložba je pripremljena u prostorijama društva na Brilejevoj 14 te je bila dostupna svim prijateljima i članovima društva. Sekcija Ruža hrvatska sudjeluje u programima i drugih društava,

tako smo na poziv »Škole zdravlja« organizirali vrlo posjećenu izložbu svojih radova u trgovačkom centru Mercator u Dravljama. Aktivnosti smo nastavili s izložbom na poziv Međimurskog folklornog društva Ljubljana na međunarodnom folklornom festivalu u Črnučama. U rujnu smo svojom bogatom izložbom na »Danima slavonskih šuma« u Našicama svoj rad okrunili međunarodnom suradnjom. Radovi koje smo izložili na tom festivalu ručnih radova i obrta bili su vrlo dobro zapaženi i ocijenjeni od strane organizatora i posjetitelja. Organizator projekta Turistička zajednica grada Našice pozvala nas je da i sljedeće godine budemo njihovi gosti na tom međunarodnom događaju.

Članovi sekcije imali su u listopadu vrhunac svojega događanja i rada na projektu »Kada lijepo zamiriše«, koji je sufinancirao Javni fond za kulturu Republike Slovenije. Projekt je izveden i realiziran u prostorijama centra za cerebralnu paralizu »Sonček« u Šiški, posjet događaju bio je više nego očekivan, a izložba je bila vrlo zapažena i posjećena. Tko nije iz bilo kojega razloga mogao posjetiti naše izložbe i radove sve to može pogledati na mrežnoj stranici našega društva www.hdl.si.

Kao voditeljica ove sekcije željela bih zahvaliti svim članovima društva na moralnoj podršci, a posebno članovima sekcije na razumijevanju i radu jer svi skupa svojim radom i zalaganjem ulažemo sebe, svoje slobodno vrijeme, a i materijalna sredstva i na taj način promoviramo naše društvo. Najvažnije je od svega da se u sekciji svi dobro osjećamo i slažemo jer naš stari izričaj kaže »U slozi je moć«.

Đurđevački slikari i fotografi u Grosuplju

TEKST:
KATICA PAVKIĆ ŠPIRANEC

HRVATI U SLOVENIJI njegujemo svoj hrvatski identitet i čuvamo svoje korijene kroz široku paletu aktivnosti. Na prvom mjestu su projekti koji nas povezuju s Hrvatskom, našom prvom domovinom. Povezujući se omogućujemo i našoj djeci i unucima da upoznaju domovinu svojih predaka, osjete da su dio njezinoga nacionalnoga bića, njezine kulturne i ine baštine.

Kultura govori univerzalnim jezikom, ona najbrže povezuje ljude, narode i države. Ona je najčvršći most prijateljstva i suradnje.

Mi Hrvati u Ljubljani zbog toga svake godine barem jednim projektom obogatimo tu suradnju. Naša tri društva, svako na

svoj način, svojim radom približuje kulturu Hrvatske kulturi Slovenije kako bi se međusobno bolje upoznale i obogaćivale.

I ova izložba u prelijepoj knjižnici u Grosuplju pokazala je koliko bogatstva i ljepote su nam donijeli naši prijatelji iz Đurđevca. Izložba slika i fotografija na koju će trajno podsjećati bogata knjižica – katalog nastavak je plodne suradnje Hrvatskoga društva Ljubljana s Đurđevcom.

Nadajmo se da će se suradnja dvaju gradova Grosuplja i Đurđevca nastaviti jer i jedan i drugi grad imaju što pokazati i ponuditi. Postoje realne mogućnosti da se ta suradnja s kulturnoga prenese i na područje gospodarstva i tako se te veze učvrste.

Literarna sekcija »Hrvatska riječ« u 2018. godini

TEKST:
KATICA PAVKIĆ ŠPIRANEC

JEDAN JE OD NAČINA, MOGLO BI SE REĆI I NAJVAŽNIJI, da narod sačuva svoj identitet njegovanje jezika. U Društvu smo svjesni toga i pokušavamo koliko možemo čuvati to naše blago. I ove godine literarna sekcija predstavljala je Društvo na književnim natjecajima, literarnim večerima, književnim susretima i kulturnim priredbama u Sloveniji i u Hrvatskoj.

Aktivno smo sudjelovali na 51. Šokačkom sijelu u Županji pod nazivom »Lipo ti se šokica opravlja«, zatim na natjecanju »Slikajte riječima« u Belišću u ožujku. Istoga mjeseca sudjelovali smo na priredbi »Podarim ti besedo«, koju svake godine u čast Dana žena priprema Međimursko folklorno društvo iz Ljubljane. U travnju smo se predstavili na međunarodnom natjecanju »Trojica iz Gradišta«, a u svibnju na Saboru hrvatske kulture u Zagrebu te literarnoj večeri u okviru Sabora hrvatske kulture u Sloveniji koja je održana u Novom Mestu. U rujnu smo sudjelovali na natjecanju »Sosed tvojega brega« u organizaciji Javnoga fonda za kulturu Republike Slovenije. Zajedno s pjesnicima gostima iz Domžala i Velenja predstavili smo se na priredbi Društva »Pesem strun in besed« u Ljubljani. Sudjelovali smo i u kulturnom programu priredbe »Mostovi povezuju« u organizaciji Društva slovensko-hrvatskoga prijateljstva. Naši radovi objavljeni su u zbornicima sa susreta na kojima smo sudjelovali i na društvenim mrežama.

Pozivamo ljubitelje pisane hrvatske riječi da nam se pridruže i obogate naš rad.

Zbogom, prijatelju

HODAJUĆI PO ŠUMI, MILUJEMO POGLEDOM RAZNO DRVEĆE. Veliki borovi, smreke i bukve krošnjama dodiruju oblake. Odišu snagom i trajanjem. Poput njih i neki ljudi svojim djelima, svojom kreativnošću, zauzetošću za korisne i dobre stvari, vodećom ulogom na brojnim područjima čine se vječitim. Kao da nema te sile koja će im na put stati, pobijediti ih i poslati na put bez povratka.

Nažalost to se događa i za njima ostaje praznina koju je teško ispuniti.

Ostala je praznina i za našim Petrom Antunovićem čovjekom koji je svojim djelima ostavio duboki trag kako u Sloveniji tako i u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

Naš počasni predsjednik u ovom, predsjednik u dva ranija mandata te predsjednik Saveza hrvatskih društava bio je borac za očuvanje hrvatskoga identiteta nas Hrvata u Sloveniji, a isto tako i veliki dobročinitelj svima kojima je pomoć bila potrebna.

Petar Antunović

Rodio se u Konjicu u BiH 29. lipnja 1938. godine. Školovao se u Mostaru i Ljubljani, a radio i stvarao u nekoliko tvrtki da bi na kraju imao i vlastitu. Od rane mladosti uključivao se u razne aktivnosti i takav ostao do kraja. Bio je dobrotvor djeci iz siromašnoga Kozjanskoga, nabavljao učila, stipendirao slabovidnu djecu, pomagao u izgradnji infrastrukture u svojem Topolovu gdje je osim Ljubljanice imao svoj dom. I dok je proljeće mirisalo novim životom, mi smo se tužnoga 30. ožujka oprostili s čovjekom koji je znao kako se voli dom i domovina, kako se njeguju kultura i tradicija, kako je čovjek čovjek.

Dragi naš Petre,

MIRIŠE PROLJEĆE U TVOJEM TOPOLOVU, miriše behar u tvom Konjicu i Mostaru.

Miriše tvoja duša ljepotom i dobrotom, svim onim što si nam ostavio i zbog čega još ne možemo vjerovati da si nam zauvijek rekao zbogom.

Kako shvatiti da te više nema među nama kada si još jučer bio pun planova, volje i želje da radiš i gradiš, da stvaraš ono što traje, što ostaje kao spomenik tvoje ljubavi i želje darovati i činiti dobro, biti koristan sebi i onima oko sebe?

Kako se pomiriti s gorkom spoznajom da ti se više nećemo moći obraćati za savjet, prijateljsku riječ, pomoć i ohrabrenje?

Znamo da ćemo se morati pomiriti s činjenicom da si otišao u neki ljepši i bolji svijet, a nama su ostala tvoja djela i sve ono za što je teško naći riječi, a što si nam ti davao.

Život te nije mazio, a ti si bio borac. U radu i želji da pomažeš drugima nalazio si utjehu i snagu. Koračao si sigurno i hrabro po životnoj stazi i usred koraka u novi dan otišao tamo gdje se i vrijeme i sve drugo drugim mjerama mjeri.

Tvoji prijatelji ćemo od danas vrijeme dijeliti na ono provedeno s tobom i ono po tvom odlasku. Mi Hrvati u Ljubljani i

Sloveniji u tebi smo vidjeli i vidjet ćemo i ubuduće čovjeka koji je imao i ljubio dvije domovine. Čovjeka koji je znao da jezik i kultura narod narodom čine, a onaj narod koji to zaboravi narodom prestane biti. Svojim radom u Savezu hrvatskih društava u Sloveniji i u našem i tvom Hrvatskom društvu Ljubljana pokazivao si kako se njeguju korijeni, kako se prepliću i obogaćuju kulture dviju domovina, koje si jednako volio.

Znao si i često govoriti da ono što se zapiše, ostane. Tvojom inicijativom i materijalnom pomoći izišle su brojne publikacije koje će svjedočiti o radu i životu nas Hrvata u Sloveniji, monografija prekrasne Marijine crkve u tvom Zagorju na Kozjanskom, posthumna zbirka tvoje drage supruge Albine i još mnogo toga. Nisi žalio ni truda ni energije, ni sredstava vremena za organizaciju brojnih manifestacija u koje su povezivale dva naroda, oba tebi jednako draga.

Bio si član i dobrotvor mnogih udruga i za sve si nalazio vremena, snage i volje.

Često smo se pitali kako ti to uspijeva, a odgovor se krio u tvojoj ljubavi za sve što je humano i dobro.

Umorio si se, dragi naš Petre, i zaustavilo se tvoje dobro srce. Otišao si, a ostao. Ostao u svemu onome što tvoj pečat nosi.

Mi, tvoji prijatelji iz Hrvatskoga društva Ljubljana nastaviti ćemo tamo gdje si ti stao. Bit će teško bez tebe, ali ćemo se truditi graditi i sagraditi zgradu kojoj si ti postavio temelje. Čuvati ono što smo baštinili. Svoj jezik, kulturu i tradiciju. Da kao i ti svojim radom budemo u ponos i našoj drugoj domovini.

Ti, dragi naš Petre, počivaj u miru. Vjerujemo da ćeš se u društvu svojega Petra i svoje Bince konačno odmoriti od obaveza, briga, planova i projekata.

Da ćeš u nekom boljem i ljepšem svijetu uživati u zasluženom odmoru, a sve ono što si nama dao čuvat ćemo u uspomeni i radom pokazati koliko si nam značio.

Hvala ti na svemu

Tvoji prijatelji iz Hrvatskoga društva Ljubljana

MOJE DVIJE DOMOVINE

UGRIJALA ME SUNČEVINA
NAPOJILA LOZA PLEMENITA
SNAGU MI DAO KRŠ I KAMEN
IZ KOJEG MASLINA RASTE
I MIRISU NAJBOLJA VINA

MAJKA ME LJUBAVLJU ZADOJILA
ZA NAROD MOJ I HERCEGOVINU
OTAC ME UČIO RADU I POŠTENJU
DA BUDEM PONOSAN NA RODBINU

ŽIVOT ME ODVEO DALEKO
U LIJEPU ZEMLJU
MEĐU DOBRE LJUDE
DAROVAO MI DOM I OBITELJ
DA SREĆE I VESELJA
U NJEMU BUDE

BILO JE I SREĆE I LJEPOTE
LJUBAVI SLOGE I DOBROTE
KADA JE TUGA DOŠLA U MOJ DOM
VJERE U BOGA I DOBRE LJUDE
POMOGLE SU MI DA NE KLONEM
DA MI LAKŠE BUDE

KAD MI JE BILO NAJTEŽE U ŽIVOTU
MAJKA HERCEGOVINA
I MAJKA SLOVENIJA
TJEŠILE SU ME DAVALE MI SNAGU
RADIO SAM I GRADIO LJUBIO I POŠTOVAO
I JEDNU I DRUGU DOMOVINU DRAGU

ODLAZIM DRAGI PRIJATELJI
RASTANAK BOLI ALI JA ZNAM
DA ME ČEKAJU MOJI NAJDRAŽI
DA VIŠE NEĆU BITI SAM

A VAMA OSTAVLJAM PLANOVE SVOJE
I NAŠE ZAJEDNIČKE ŽELJE
ČUVAJTE SVE LIJEPO ŠTO SMO IMALI
GRADITE PRIJATELJSTVO I DOBROTU
JER BITI SVOJ I VOLJETI DRUGE
VRIJEDNOST JE U SVAKOM ŽIVOTU

Dijete Hercegovine

Ima jedna lijepa zemlja od kamena, mirisa, topline i snage sazdana. Zemlja loze i masline, prekrasnih voćnjaka i vrtova koje zalijeva zelena Neretva. Ljepotica što moru u zagrljaj žuri, a na svom putu prosipa milinu na kojoj se svačije oko odmoriti može. To je Hercegovina. Domovina vrijednih i

ponosnih ljudi koji iz kamena i sunca upijaju snagu i toplinu i gdje god dođu, vrijedno rade, stvaraju i iza sebe trag ostavljaju.

Hercegovinu život nije mazio i još uvijek je ne mazi, ali ona ljepotom plijeni, mirisima i bojama očarava, a djeca njezina i kad daleko odu, uvijek joj se kao majci vraćaju. I gdje god da su, u srcu svoju Hercegovinu nose. Kako bi je mogli zaboraviti kada o njoj, o njezinom najvećem i najljepšem mjestu Mostaru i pjesme pjevaju. Pjevaju o njemu kao šarenoj bašči punoj slatkoga voća i djevojaka Hercegovki koje su kruna njegovoj ljepoti.

U toj i takvoj zemlji rodio se i naš Petar. Udahnio i u srce zaključao njezinu ljepotu, mirise i boje i gdje god da ga je život nosio, njegova Hercegovina bila je s njim. Inspirirala ga je za mnoge projekte, nadahnjivala za ljepotu koju je stvarao daleko, u jednoj isto tako lijepoj zemlji. Zemlji koja mu je ponudila ljubav, toplinu, obitelj i dom. Dragie ljude i pitome brežuljke koje je zavolio kao i svoju Hercegovinu. Radio je i gradio u toj svojoj drugoj dragoj domovini koja je njegovim najdražim sinu i supruzi pruži-

la zadnji dom. A on je, kada god je mogao, odlazio u Hercegovinu. Napajao se snagom i ponovno vraćao tamo gdje je gnijezdo spleo.

Njegovo plemenito srce koje je kucalo za sve što je dobro i lijepo, umorilo se. Naš Petar je klonuo, zaspao i ostao u svojem dragom Kozjanskom. A sva ona ljubav i dobrota koju je oko sebe širio ostaje i na Korčuli, gdje su njegovi korijeni, u Hercegovini i u Sloveniji, u uspomeni i brojnim knjigama koje je pomogao izdati i ono što je vrijedno u njima otimati zaboravu.

Ostala je i uspomena na njegovo nesebično zalaganje i trud da se žrtve bezumlja koje su našle zadnje počivalište u Crngrobu ne zaborave. Da im se misnim slavljem i molitvom oda poštovanje. Mi, Petrovi prijatelji i poznanici, nastavit ćemo to djelo, a njega ćemo se u molitvi prisjetiti.

Dragi Petre, neka ti tamo gdje si sada miriše mostarski behar i neka te miluje vjetrovi s kozjanskih brežuljaka.

Hvala ti na svemu.

Mostar

Katica Pavkić Špiranec

Treća sjednica drugoga saziva Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske

TEKST:
FILIP BOŽIĆ

TREĆA SJEDNICA DRUGOG SAZIVA SAVJETA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE za Hrvate izvan Republike Hrvatske ove je godine održana u Varaždinu, od 8. do 10. studenog.

U tri dana nešto više od 50 prisutnih imenovanih članova Savjeta i još upola toliko članova po položaju radilo je u plenarnim diskusijama, u odvojenim panelima po područjima (Bosna i Hercegovina, hrvatske manjine, hrvatsko iseljeništvo/dijaspora) te u tematskim panelima (glasovanje izvan Republike Hrvatske, očuvanje hrvatskog jezika i kulture Hrvata izvan Republike Hrvatske, na temu Hrvatske radiotelevizije i programa za Hrvate izvan Republike Hrvatske te položaja i statusa Hrvata u Bosni i Hercegovini).

Da je rad Savjeta cijenjen od strane samog vrha hrvatske politike, bilo je i ovaj put očito – otvaranju je nazočio predsjednik Vlade Andrej Plenković sa svojim suradnicima, a dan prije u neformalni posjet

došla je i predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović. Značajna je i statistika: znatno je proširen pristup financijskoj podršci hrvatskom iseljeništvu, osobito u Sjevernoj Americi, Australiji i Europi. Tako je u protekle tri godine Vlada Republike Hrvatske odnosno Ured financirao 1537 projekata diljem svijeta u vrijednosti 115 milijuna kuna.

Kao jedan od većih pomaka proteklog rada Savjeta istaknute su izmjene zakona kojima je iseljenicima olakšano stjecanje hrvatskog državljanstva. Ipak ostaju otvoreni brojni izazovi na kojima treba zajednički raditi kako bi se poboljšao status Hrvata u inozemstvu i učvrstio njihov odnos s domovinom. Hrvati iz Slovenije unutar manjinske sekcije nastavljamo napore za ustavno rješenje našeg položaja, a svoje potrebe redovito uključujemo u zaključke, odnosno savjete ove i proteklih sjednica.

